

CLÀSSICS
A MIDA

Activitats per a la lectura d'*El llibre de la selva* de Rudyard Kipling

La intenció d'aquest quadern és facilitar als alumnes la lectura d'aquesta adaptació de *El llibre de la selva*.

Per a això, al principi i al final s'inclouen unes fitxes amb preguntes de caràcter general sobre l'obra, l'època o l'autor.

En la resta de les fitxes hi ha activitats específiques (de comprensió, anàlisi i expressió) relacionades amb el contingut de cada un dels capítols en què s'organitza aquest llibre.

Índex

Abans de la lectura	3
Durant la lectura	7
Els germans d'en Mowgli	8
En Rikki-Tikki-Tavi	14
La caça d'en Kaa	17
En Toomai dels elefants	24
Tigre! Tigre!	27
L'escapada de primavera	33
Després de la lectura	39
Solucions i suggeriments	43

Activitats
Abans de la lectura

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

1 Pel títol, ja pots suposar de què va l'obra. Explica què et suggereix.

---

2 Has vist alguna pel·lícula basada en *El llibre de la selva*? Coneixes l'argument d'aquesta obra per algun altre mitjà? Si és així, escriu-ne un breu resum de l'argument, sense descobrir-ne el final, i, després, llegeix-lo als teus companys. Què destacaries del llibre per animar-los a llegir-lo?

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

3 Llegeix la contraportada. Creus que casos com el del nen i els llops es poden donar realment? En coneixes cap per contes, llibres, notícies o pel·lícules que hagi llegit o vist? Explica'l.

---

4 Si a un nen li passés un fet així, creus que podria reinserir-se en la societat després de tants anys d'aïllament? Justifica la resposta.

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTES GENERALS

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... **Data:** .....

5 Què prefereixes, que una obra reflecteixi la realitat o que sigui fantàstica? Per què?

Activitats
Durant la lectura

DURANT LA LECTURA: ELS GERMANS D'EN MOWGLI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

1 Aquest conte s'esdevé als turons de Seoni i a la riba del riu Waingunga, a l'Índia. Busca informació en una enciclopèdia sobre aquest gran país. Un mapa del llibre de Geografia o d'un atlas et pot ser de gran ajuda

---

DURANT LA LECTURA: ELS GERMANS D'EN MOWGLI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

2 Des del principi, Kipling ens predisposa vers els personatges del seu llibre. Com ha fa? Fixa't en la família de llops i compara'ls amb el xacal Tabaqui.

---

3 De seguida apareix un dels personatges clau del llibre: el tigre Shere Khan. Anota'n els trets tant físics com psíquics i escriu-ne una caracterització completa

---

DURANT LA LECTURA: ELS GERMANS D'EN MOWGLI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

- 4** Des del començament, el llibre al·ludeix a la llei de la selva per la qual es regeixen els animals que hi viuen. Aquesta llei inclou obligacions i prohibicions. Pren nota de totes les que es van enunciant perquè al final puguis redactar un decàleg de les que t'hagin semblat més importants.

DURANT LA LECTURA: ELS GERMANS D'EN MOWGLI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

5 Aturem-nos en una de les lleis fonamentals, la que prohibeix matar l'home. Com es justifica? Et semblen lògiques totes les seves raons?

---

6 Què és el Consell de la bandada? Què et recorda?

DURANT LA LECTURA: ELS GERMANS D'EN MOWGLI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

7 Ja sabem que en Shere Khan odia els humans, però quina opinió tenen els altres animals dels homes? Per què creus que pensen així?

---

8 L'autor justifica per què no explica què li va passar a en Mowgli en els següents deu o onze anys. Com ho justifica? Ho complirà?

DURANT LA LECTURA: ELS GERMANS D'EN MOWGLI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

9 Posa't en el lloc de l'escriptor i inventa't com seria un dia en la vida d'en Mowgli.

---

10 En Mowgli ha obeït la llei de la selva mentre és un llop. Però, quan l'obliguen a portar-se com un home, la respecta igualment? Justifica la teva resposta

---

DURANT LA LECTURA: EN RIKKI-TIKKI-TAVI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

- 1** Iniciem la lectura del segon conte i seria interessant plantejar-se quins trets caracteritzen aquest tipus de composició literària. Busca informació en un llibre de literatura o demana ajuda al teu professor/a i escriu-ne les característiques més significatives.

- 2** Aquest conte no té com a protagonista en Mowgli, sinó una simpàtica mangosta. T'ha agradat? Et sembla que encaixa entre els contes de la selva o que desentona? Per què?

DURANT LA LECTURA: EN RIKKI-TIKKI-TAVI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

3 D'aquest conte, en podem extreure un ensenyament sobre el tracte que hem de donar als animals que conviuen amb nosaltres. Què opines sobre l'abandonament dels animals?

---

4 La cobra d'aquest conte es diu Naja. Es un nom real o imaginat per Kipling? Busca a internet i a la biblioteca informació sobre aquest rèptil, tant del real com del mitològic. Per què aquest animal és venerat a l'Índia? Què has après sobre el seu verí?

DURANT LA LECTURA: EN RIKKI-TIKKI-TAVI

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

5 En Naja diu que en la seva caputxa porta la marca del déu Brahma, pròpia de l'hinduisme, la religió majoritària de l'Índia. Busca informació a internet i a la biblioteca sobre aquesta religió i fes-ne un resum.

DURANT LA LECTURA: LA CAÇA D'EN KAA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

4 Què fa que en Mowgli s'acosti a ells i què pretenen ells d'en Mowgli? Són uns amics recomanables per a ell? Per què?

---

5 En Baloo és un dels personatges més estimats d'*El llibre de la selva* i ja tens prou dades com perquè puguis fer-ne el retrat, tant físic com psíquic. Completa'l amb els detalls que vagin sortint més endavant.

DURANT LA LECTURA: LA CAÇA D'EN KAA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

6 A l'Índia hi ha moltes ciutats espectaculars abandonades, com, per exemple, Fatehpur Sikri. Imagina't que ets un viatger que acabes d'arribar allà. Has quedat meravellat i voldries saber la causa del seu estat. Casualment trobes un sadhu que va de pelegrinatge a Benarés i decideixes fer-li una entrevista perquè t'expliqui tots els detalls, que podràs trobar a internet o en algun llibre de la biblioteca. Resumeix-ne l'explicació.

---

7 Els animals d'aquests contes parlen com les persones, i un dels trets propis de la llengua col·loquial és la imprecació, és a dir, els juraments, els insults i les malediccions. Copia'n unes quantes i digues què pretén l'autor amb això. Pots posar altres exemples de la llengua col·loquial?

DURANT LA LECTURA: LA CAÇA D'EN KAA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

8 En Kaa diu que coneix històries d'amor dignes de ser explicades. Series capaç d'explicar la que té a veure amb el famós Taj Mahal d'Agra, el monument dedicat a l'amor més bonic del món? Busca'n informació, escriu-la i, després, explica-la als teus companys.

---

9 L'escena de la dansa de la gana d'en Kaa és molt divertida. Has vist mai al circ o a la tele un hipnotitzador? Com creus que ho fa en Kaa?

DURANT LA LECTURA: LA CAÇA D'EN KAA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

10 Quan Kipling parla de la ciutat dels micos és possible que hagués sentit o llegit alguna cosa sobre el temple de Galta. Imagina't que ets un periodista que treballa per a la revista *National Geographic* i t'han encarregat que facis un reportatge sobre aquest important complex. Busca'n informació a internet, en llibres especialitzats... i escriu el teu article.

DURANT LA LECTURA: EN TOOMAI DELS ELEFANTS

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

1 L'elefant és un animal molt important a l'Índia, tant en la vida laboral com en les activitats culturals o lúdiques i en les festes religioses. Busca'n informació, afegeix-hi el que se'n diu en aquest conte i escriu-ne un breu informe.

DURANT LA LECTURA: EN TOOMAI DELS ELEFANTS

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

2 Creus que la forma de comportar-se i, en concret, de manifestar l'alegria d'un nen hindú és diferent de la d'un nen europeu, com diu l'autor? Com ho fas tu?

---

3 La lluna que presideix el ball dels elefants i que tant els fascina podria ser més que la simple lluna plena: una superlluna. Saps en què consisteix aquest estat especial de la lluna? Creus que la lluna pot influir en els animals fins al punt que relata Kipling? I en les persones?

DURANT LA LECTURA: EN TOOMAI DELS ELEFANTS

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

4 En Kala Nag coneix el petit Toomai des que va néixer. Creus que la domesticació d'un animal pot arribar a ser tan perfecta com sembla en el llibre? Què opines sobre la captivitat d'animals exòtics per utilitzar-los com a mascotes?

---

5 Creus que la salutació que en Toomai fa al Sahib Petersen i la importància que dóna a la lloança que aquell li fa per la seva feina poden ser considerades un exemple de discriminació en aquella època? Hi ha discriminació avui dia? Què en penses, del treball infantil?

DURANT LA LECTURA: TIGRE! TIGRE!

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

3 A quins costums dels que li imposa la vida al poble se sotmet en Mowgli i a quins no? La seva feina li agrada molt. En què consisteix?

---

4 En Mowgli no sap res del sistema de castes de l'Índia. I tu? Busca'n informació i resumeix-la. Què n'opines?

DURANT LA LECTURA: TIGRE! TIGRE!

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

5 A molts pobles de les societats primitives existeix un «arbre de la paraula», sota el qual es fan tertúlies, es prenen decisions o es donen lliçons. Qui són els notables del poble que es reuneixen allà? Com és la seva relació amb en Mowgli?

---

6 En Buldeu recorda a en Mowgli una regla de bona educació, d'urbanitat o convivència, que tots hem sentit sovint als nostres pares quan érem petits. Quina és? Pots dir altres regles pròpies de la nostra societat?

DURANT LA LECTURA: TIGRE! TIGRE!

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

7 En Mowgli tampoc no connecta amb els nens del poble perquè, entre altres coses, no coneix els seus jocs. Segur que tu sí que saps fer volar un estel. Quins altres jocs t'agraden? El que no contesti, passa paraula.

---

8 En *El llibre de la selva* hi ha moltes paraules de l'idioma hindi, que provenen del sànscrit. Una de les més interessants és *rajà* o *maharajà*. Busca'n el significat i escriu-lo amb les teves paraules.

---

9 En Buldeu sempre porta un mosquetó, una arma de foc. Què en penses, sobre l'ús de les armes en general i de les de foc en especial?

DURANT LA LECTURA: TIGRE! TIGRE!

Nom i cognoms: .....
Curs: .....   Data: .....

10 En Mowgli torna a la selva. Com? Per què? Què els passa als llops que havien seguit en Shere Khan? Quina lliçó en pots extreure? Què en penses?

DURANT LA LECTURA: L'ESCAPADA DE PRIMAVERA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

- 1** En Mowgli ha complert disset anys. A partir de les dades que es donen sobre ell en el llibre, escriu-ne el retrat amb les teves paraules.

- 2** La descripció que es fa de la selva en aquest conte és veritablement meravellosa. Fixa't com la descriu l'autor i intenta fer-ne una d'un paisatge, un lloc, un capvespre o una sortida del sol, una festa d'un poble... que t'hagi impressionat. Procura transmetre les sensacions que vas tenir.

DURANT LA LECTURA: L'ESCAPADA DE PRIMAVERA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

3 Ha arribat l'«estació de la Nova Paraula». Què és i per què s'anomena així? Com es comporten els animals? I en Mowgli?

---

4 Hi ha un refrany que diu que «La primavera la sang altera». Creus que és veritat? Justifica la resposta. Intenta recordar alguns refranys sobre el temps en general i la primavera en particular i escriu-los.

DURANT LA LECTURA: L'ESCAPADA DE PRIMAVERA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

6 En Mowgli pensa que deu haver menjat algun verí i que es morirà. Podem menjar qualsevol planta que trobem al nostre entorn? Per què?

---

7 En la seva escapada, en Mowgli troba diversos animals: porcs senglars, cérvols, ocells, serps, cocodrils... Amb aquests i els que ja han aparegut, podem fer una llista de la fauna de la selva de l'Índia. En falta cap que et sembli significatiu? Per què? S'han de caçar els animals? Què opines de la caça furtiva?

DURANT LA LECTURA: L'ESCAPADA DE PRIMAVERA

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

8 En Mowgli ha estat al pantà i es troba malament. La Messua creu que ha agafat «les febres». A quines es refereix? Busca informació sobre les malalties tropicals. N'hi ha cap que ens atemoreixi últimament? Quina?

Activitats
Després de la lectura

DESPRÉS DE LA LECTURA:

Nom i cognoms: .....
Curs: ..... Data: .....

1 Què és el que t’ha agradat més d’*El llibre de la selva*? I el que t’ha agradat menys? El recomanaries a un amic? Per què?

---

2 Segurament has vist la pel·lícula *El llibre de la selva* de Disney. Et va agradar? Què és el que més en recordes? Ara que has acabat de llegir el llibre, pots assenyalat les semblances i les diferències amb la pel·lícula.

DESPRÉS DE LA LECTURA:

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

3 L'home llop, o llop humanitzat, és un personatge molt freqüent en la literatura i el cinema de terror i, també, en el camp musical. Intenta recordar títols relacionats amb aquest personatge i prova d'explicar què simbolitza aquesta criatura de ficció.

---

4 En la realitat, el llop té molt mala fama i això es confirma a les zones rurals, on ataca sovint els ramats. Però creus que realment és tan dolent? Per què?

DESPRÉS DE LA LECTURA:

Nom i cognoms: .....

Curs: ..... Data: .....

- 5** Com que estem segurs que *El llibre de la selva* us ha agradat molt i que us agraden els animals, no volem acabar la Guia de lectura sense recomanar-vos uns quants llibres i pel·lícules sobre selves i llops. Bona caça, germanets!

Llibres:

La crida salvatge, Jack London.

Ullal Blanc, Jack London.

Los cuentos de la selva, Horacio Quiroga.

Caperucita en Manhattan, Carmen Martín Gaité.

Pel·lícules:

L'infant salvatge, François Truffaut.

El llibre de la selva. L'aventura continua, Stephen Sommer.

Ballant amb llops, Kevin Costner.

Els últims dies de l'edèn, John McTiernan.

Bajo cero, Frank Marshall.

Entrelobos, Gerardo Olivares.

Solucions i suggeriments per resoldre
les **activitats** per a la lectura
d'*El llibre de la selva*
Rudyard Kipling

ABANS DE LA LECTURA: PREGUNTAS GENERALES

- 1** Pel títol, ja pots suposar de què va l'obra. Explica què et suggereix

Resposta lliure.

- 2** Has vist alguna pel·lícula basada en *El llibre de la selva*? Coneixes l'argument d'aquesta obra per algun altre mitjà? Si és així, escriu-ne un breu resum de l'argument, sense descobrir-ne el final, i, després, llegeix-lo als teus companys. Què destacaries del llibre per animar-los a llegir-lo?

Resposta lliure.

- 3** Llegeix la contraportada. Creus que casos com el del nen i els llops es poden donar realment? En coneixes cap per contes, llibres, notícies o pel·lícules que hagi llegit o vist? Explica'l.

Resposta lliure.

- 4** Si a un nen li passés un fet així, creus que podria reinserir-se en la societat després de tants anys d'aïllament? Justifica la resposta.

Suggerim llegir la introducció del nostre llibre, en que es parla de casos reals.

- 5** Què prefereixes, que una obra reflecteixi la realitat o que sigui fantàstica? Per què?

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA: Els germans d'en Mowgli

1 Aquest conte s'esdevé als turons de Seoni i a la riba del riu Waingunga, a l'Índia. Busca informació en una enciclopèdia sobre aquest gran país. Un mapa del llibre de Geografia o d'un atlas et pot ser de gran ajuda.

El districte de Seoni pertany a l'estat de Madhya Pradesh, al centre de l'Índia, al sud de la serralada Satpura. En aquest estat hi ha el riu Waingunga, a prop de la població de Mundara. Té una amplada de 250 m i, després d'unir-se amb altres afluent i recórrer 580 km, arriba al riu Wardha, que desemboca, al seu torn, al Godavari.

L'Índia és el setè país del món en extensió, té 3,3 milions de quilòmetres quadrats. Està situat a Àsia i limita amb l'oceà Índic al sud, el Nepal i la Xina al nord, el golf de Bengala a l'est i la mar Aràbiga i el Pakistan a l'oest. La seva situació geogràfica, al tròpic de Càncer, fa que el seu clima sigui càlid durant tot l'any, dominat pels vents monsons, que determinen gairebé dues estacions: la seca, de novembre a febrer, i la humida, de març a octubre.

És el país més poblat del món, després de la Xina, amb 1.240 milions d'habitants. Està dividit en 28 estats. La seva capital és Nova Delhi. El seu sistema polític és la democràcia parlamentària. La seva economia és l'onzena del món i avui dia és un país emergent, amb un desenvolupament creixent. No obstant això, encara té alts nivells de pobresa, malnutrició i pandèmies, sobretot a les zones rurals.

És una societat plural, si bé en el camp religiós l'hinduisme és la religió majoritària, multilingüe, ja que s'hi parlen més de dues mil llengües, malgrat que la seva constitució estableix que l'hindi és la llengua oficial i l'anglès, la llengua de l'Administració, i multiracial, ja que hi conviuen multitud d'ètnies, des dels aris, rossos i d'ulls blaus al nord, fins als hindustànics, els mongoloides, els negres provinents d'Àfrica i els malais. El grau d'alfabetització varia segons els estats, i oscil·la entre el 61% dels més pobres al 80% dels més desenvolupats, i també entre els sexes, sobre un màxim del 50% entre els homes i només un 27% entre les dones.

La seva història és molt rica. Va ser centre de la cultura de la vall de l'Indus i punt de parada en les rutes comercials de la seda cap a la Xina, així com llar de grans imperis, sobretot el mogol i l'islàmic, que han deixat la seva influència en l'arquitectura. Annexionada per la Companyia Britànica de les Índies Orientals des de principis del segle XVII i colonitzada per la Gran Bretanya des de mitjan segle XIX, l'Índia es va convertir en una nació independent el 1947, després d'una lluita marcada per un moviment de no-violència liderat per l'advocat i pacifista Mahatma Gandhi (1869-1948), que va saber concentrar milions de persones en diverses campanyes nacionals de desobediència civil i resistència passiva. El 1950, l'Índia es va convertir en república i una nova constitució va entrar en vigor. Va ser, a més, un dels països fundadors de l'ONU, el 1945, després de la Segona Guerra Mundial, juntament amb cinquanta països que es van comprometre a mantenir la pau al món.

2 Des del principi, Kipling ens predisposa vers els personatges del seu llibre. Com ha fa? Fixa't en la família de llops i compara'ls amb el xacal Tabaqui.

El Pare Llop i la Mare Lloba llops tenen tota la simpatia de l'autor. Formen una família tradicional i molt humana. Viuen en una cova i la mare té cura dels seus cadells, mentre el Pare Llop surt a caçar. Els llobatons són entremaliats i cridaders. Els seus pares els tracten amb afecte i delicadesa, i fan el mateix amb en Mowgli: el Pare Llop el porta fins a la mare sense fer-li ni una rascada i aquesta l'acull i el protegeix. Defensen la seva família amb valentia, sobretot la Mare Lloba, que és capaç d'enfrontar-se al tigre Shere Khan. Ells obeeixen la llei de la selva i s'enfada amb el que la incompleix perquè això perjudica a tots: per exemple, la primera llei a què s'al·ludeix en el llibre és que quan es canvia de terreny de caça cal avisar i la segona, que les feres tenen prohibit matar l'home. El tigre les ha transgredit totes dues i el Pare Llop protesta.

En Tabaqui és un xacal, un mamífer de la família dels cànids, és a dir, s'assembla a un gos i també a una guineu. L'autor el presenta de manera molt negativa. Quant al seu aspecte, en destaca la mida petita i la cua robusta. Quant al seu caràcter, crida l'atenció, en primer lloc, el seu sobrenom, «el llepaplats», el qual, d'entrada, ja el degrada, ja que fa referència al fet que menja les sobres dels altres o el que troba als abocadors. I és així perquè és un gandul que no caça. És maliciós, mentider, hipòcrita, adulator, rufià i acuseta, va gemegant i pidolant per saciar la gana. Els llops li tenen antipatia i el menyspreen, fins i tot el tigre s'amaga d'ell, perquè de tant en tant embogeix, i això és «el pitjor que els pot passar a les criatures de la selva». Els vilatans el temen. Al llarg del llibre no millorarà. El seu final serà l'exclusió i la soledat.

3 De seguida apareix un dels personatges clau del llibre: el tigre Shere Khan. Anota'n els trets tant físics com psíquics i escriu-ne una caracterització completa.

En l'apèndix expliquem que *Sher* és el nom hindi amb què s'anomenen els tigres a les selves de l'Índia i que *Khan* és una paraula d'origen persa; totes dues signifiquen el mateix: gran, gran rei, cabdill, cap. Per si el lector no ho tenia prou clar, Kipling afegeix, com a aposició al nom, «el Gran». Només amb això, el personatge ja està dibuixat. Queda clar que el tigre és el rei de la jungla.

Sabem que aquest tigre és coix de naixement; per tant, no pot caçar, llevat els ramats que hi ha a prop dels poblats: «bous grassos del Waingunga». Els animals de la selva el consideren un covard: esbudella animals de ratlles i assassina cries, granotes i peixos. Basant-se en el seu poder, fa el que li ve de gust, com canviar de zona de caça sense avisar i, el que és més greu, intentar devorar un home. Totes dues coses són prohibides per la llei de la selva. En el fons, és poc intel·ligent, perquè s'atreveix a entrar en un poblet per caçar un cadell d'home indefens i en saltar sobre la foguera es crema les potes i surt rabent. El nen també s'escapa d'ell i, no se sap com, apareix a la cova dels llops. El tigre el persegueix fins allà i com que és un fanfarró amenaça els llops: «Amb qui et penses que estàs parlant?»; «Doneu-me'l o caçaré aquí sempre i no us donaré ni un os».

Però ells saben que, si el tigre mata finalment el nen, els vilatans el perseguiran i cremaran la jungla, amb la qual cosa tots els animals hauran de fugir i no hi haurà caça al territori. Així que la Mare Lloba s'hi enfronta i ell no s'atreveix a presentar-li batalla, perquè és un covard. És rancorós, cruel i intrigant; odia en Mowgli perquè és un ésser humà i reconeix la seva superioritat: «És un home, un fill dels homes, i l'odio amb totes les meves forces.» Així que adula els joves llops de la bandada perquè es posin en contra del vell líder, l'Akela, del qual no té pietat —«llop moribund» i «vell sense dents», li diu—, alhora que avergonyeix els joves: «m'han dit [...] que en el Consell no us atreviu a mirar-lo». Amb això aconseguirà posar-los de part seva en el Consell.

En aquest primer conte, així doncs, els trets d'en Shere Khan ja queden prou ben definits.

4 Des del començament, el llibre al·ludeix a la llei de la selva per la qual es regeixen els animals que hi viuen. Aquesta llei inclou obligacions i prohibicions. Pren nota de totes les que es van enunciant perquè al final puguis redactar un decàleg de les que t'hagin semblat més importants.

La llei de la selva regeix la convivència dels animals que hi viuen, amb la finalitat de mantenir la pau i l'harmonia entre els seus habitants. Tots estan obligats a complir-la i el que no ho fa és considerat un dissident i un insolidari, perquè perjudica els altres. Aquesta llei no ha estat redactada per ells, sinó que va ser prèviament establerta. D'altra banda, no es regeix pels instints primaris, com caldria esperar ja que són animals salvatges, sinó que ha estat conscientment pensada. En la bandada de llops, l'Akela, el líder, és qui vetlla pel seu compliment i en Baloo, l'ós, l'ensenya als cadells. Quan els animals no tenen llei, els passa el que els passarà als llops que abandonen la bandada per seguir en Shere Khan o el que els passarà als micos Bandar-log. Per tant, aquesta és imprescindible per a la supervivència del grup. Els diferents articles d'aquesta llei no apareixen en el llibre enumerats com si formessin un codi, sinó que s'hi va fent referència quan cal.

Vegem quins són per ordre d'aparició en el llibre:

Conte primer:

- La llei estableix que abans de canviar de zona de caça cal avisar.
- La llei prohibeix a les feres que matin l'home, excepte quan estan ensenyant als seus cadells les tàctiques de caça, i això sempre s'ha de fer fora dels límits de les àrees que corresponen a les bandades.
- La llei disposa que qualsevol llop, quan s'aparella, pot abandonar la seva bandada, però tan aviat com els seus cadells tenen edat per sostenir-se, ha de portar-los davant del Consell de la bandada, que es reuneix generalment una vegada al mes durant la lluna plena, perquè aquesta els reconegui.
- La llei disposa que, si es planteja una disputa sobre el dret d'una cria a ser adoptada per la bandada, han de parlar dos membres d'aquesta a favor seu, i aquests no poden ser ni el seu pare ni la seva mare.

- La llei manifesta que, si sorgeix algun dubte sobre un cadell nou, la seva vida es pot comprar per un preu, però no es diu qui l'ha de pagar.
- La llei disposa que, si el preu pel qual es va comprar la seva vida va ser el d'un bou, l'afectat (es refereix a en Mowgli) mai no podrà menjar bestiar, jove o vell.
- La llei diu el següent: pega primer i parla després.
- La llei estableix que es pot matar el líder vell i inútil, però ha de ser lluitant individualment i a mort.

Conte tercer:

- Regles de la caça: No són lleis, sinó les marques que han de definir els peus, els ulls, les orelles i les dents dels llops.
- S'anomenen les lleis del bosc i de les aigües, que consisteixen a ser cortès amb els altres i no molestar els animals d'una zona quan s'hi entra com a intrús.
- Crida del caçador desconegut: es resumeix a caçar per menjar, però no per plaer.
- Paraules clau de la selva: tampoc no són lleis pròpiament dites. Serveixen per procurar-se protecció i ajuda dels altres.
- La llei estableix que el penediment no pot alliberar del càstig, però el càstig liquida tots els deutes.

Conte cinquè:

- La llei prohibeix a qualsevol criatura de bé matar cadells indefensos.

Conte sisè:

- L'home torna al final amb l'home, encara que la selva no l'expulsi.

5 Aturem-nos en una de les lleis fonamentals, la que prohibeix matar l'home. Com es justifica? Et semblen lògiques totes les seves raons?

S'insisteix que la llei de la selva, «que mai no disposa res sense un motiu», prohibeix a les feres que matin l'home, perquè fer-ho comporta que vinguin més homes amb elefants i rifles i torxes, i cremin l'herba, i els animals hagin de fugir.

Es dóna una justificació que sembla lògica: l'home és l'ésser més dèbil i indefens de totes les criatures vivents. És cert; però té intel·ligència i es protegeix en el seu grup o poble, i els seus habitants perseguirien l'infractor, cremarien la selva i arrasarien els caus dels animals.

Però hi ha altres raons que semblen més discutibles: a) Com que l'home és l'ésser més dèbil, no és digne de ser caçat. A més, si és una cria, és un acte vergonyós. En efecte, la dignitat de les feres es demostra enfrontant-se a un igual perquè guanyi el millor. Però això, en la realitat, només és aparent, perquè el caçador sempre busca la víctima més feble, l'animal jove o vell o malalt. b) Als devoradors d'homes els cauen les dents i els surt sarna. És una raó infantil, prò-

pia d'un conte. c) Només hi ha una excepció: poden matar un home quan estan ensenyant als seus cadells les tàctiques de caça, però mai a les àrees que corresponen a les seves bandades. Llavors, on és la solidaritat que propugnen? Perquè si no els persegueixen a ells, perseguiran els seus veïns.

6 Què és el Consell de la bandada? Què et recorda?

És l'òrgan de govern de la bandada de llops, formada per uns quaranta o més, de totes les edats i pelatge. Es reuneixen un cop al mes durant la lluna plena, per prendre les decisions que afecten el grup. Allà no es decideixen les lleis ni s'aproven o es rebutgen; aquestes estan per sobre d'ell. L'Akela, el llop solitari, és el líder, que vigila que es compleixin. Va ser elegit per la seva força i la seva astúcia, malgrat que ja és vell i ha perdut facultats. Més tard ens assabentarem que durant dotze anys ha estat conduint la bandada sense que cap llop hagi caigut en una trampa o hagi resultat ferit ni mort; però el malvat Shere Khan ordirà contra ell un pla perquè perdi el seu lloc.

Quan un llop no podia exercir el seu lideratge, es deia que estava mort, perquè no podia caçar per menjar i, consegüentment, moria de gana. Llavors, la llei era implacable, els pretendents tenien dret a matar-lo per ocupar la seva cadira, però havia de ser en una lluita a mort i d'un a un. El guanyador el substituïa.

En Mowgli és portat davant del Consell perquè aquest el conegui i l'accepti a la bandada. I seguint la llei, dos membres parlen en nom seu: en Baloo, l'ós, i en Bagheera, la pantera negra, que compra la seva vida per la d'un bou que ha caçat i que entrega als llops joves, que sempre estan afamats. Aquests traeixen l'acord i es posen de part del tigre, que continua demanant la seva presa. Al final, en Mowgli els donarà el que es mereixen.

Resposta lliure en la segona pregunta.

7 Ja sabem que en Shere Khan odia els humans, però quina opinió tenen els altres animals dels homes? Per què creus que pensen així?

L'Akela pensa que són molt savis i que algun dia poden servir-los d'ajuda. En Bagheera està d'acord que alguna vegada els poden necessitar. A més tenen una cosa que a ells els fa molta por: la flor roja, o sigui, el foc. Al mateix temps, desconfien d'ells perquè aquests els paren trampes. En Bagheera n'ensenyava una de molt ben camuflada al bosc a en Mowgli. Després li explica que ell mateix va néixer en captivitat i va fugir dels homes, per trobar el seu lloc, que és a la selva, entre els animals. I, finalment, n'hi ha molts que odien l'home, i en concret en Mowgli, perquè és intel·ligent i, en definitiva, és superior a ells, i la prova és que no s'atreveixen a sostenir-li la mirada.

8 L'autor justifica per què no explica què li va passar a en Mowgli en els següents deu o onze anys. Com ho justifica? Ho complirà?

La justificació que dóna és que necessitaria massa llibres per explicar-ho. Però no ho complirà perquè «La caça d'en Kaa» es desenvolupa quan en Mowgli tenia set anys, per la qual cosa hi ha un salt enrere (flashback) en el temps.

Resposta lliure.

9 Posa't en el lloc de l'escriptor i inventa't com seria un dia en la vida d'en Mowgli.

Resposta lliure.

10 En Mowgli ha obeït la llei de la selva mentre és un llop. Però, quan l'obliguen a portar-se com un home, la respecta igualment? Justifica la teva resposta.

Quan accepta la seva expulsió de la bandada i es veu obligat a anar en cerca dels homes, en Mowgli se situarà per sobre de la llei: «M'heu dit tants cops aquesta nit que sóc un home, encara que jo realment hauria estat un llop del vostre grup fins a la fi dels meus dies, que sento que les vostres paraules són certes.» Així actuarà com l'amo de la selva que tots el consideren: a) Decideix que l'Akela continuï viu perquè aquesta és la seva «voluntat», no la llei, que diu el contrari. b) Igualment, expulsa ell, i no pas el Consell de la bandada, els llops aduldors d'en Shere Khan. c) I pel que fa a en Shere Khan, el causant de les seves desgràcies, el tracta amb la superioritat que li dóna ser un home, «Aixeca't, gos [...]. Aixeca't quan et parli un home [...].», i el fa fora del territori utilitzant el foc, la flor roja, contra ell i els seus sequaços, covards que no s'atreveixen a enfrontar-se-li. Finalment, promet que la propera vegada que torni a la Roca del Consell com un home serà amb la pell d'en Shere Khan sobre el seu cap.

Quan això passa, en Mowgli només té deu o onze anys. Cal preguntar-se qui li havia ensenyat a portar-se així. Caldrà pensar que aquesta actitud és innata a l'home, igual que caminar a dues potes i no pas a quatre, com caldria esperar d'un nen salvatge criat entre llops. En Bagheera li fa una premonició: «[...] i així com jo vaig tornar a la meva selva, tu hauràs de tornar al final amb els homes, que són els teus germans [...]». I pel final d'aquest conte, sembla que així va ser.

DURANT LA LECTURA: EN RIKKI-TIKKI-TAVI

- 1 Iniciem la lectura del segon conte i seria interessant plantejar-se quins trets caracteritzen aquest tipus de composició literària. Busca informació en un llibre de literatura o demana ajuda al teu professor/a i escriu-ne les característiques més significatives.**

Quan diem «conte» acostumem a pensar en els contes tradicionals o populars que tots hem sentit de nens: *La Caputxeta Vermella*, *El gat amb botes*, *Els tres porquets...* Aquests solen ser anònims i es transmeten de manera oral de pares a fills. Però els contes tradicionals també poden ser recollits i redactats o inventats per escriptors reconeguts i arribar a fer-se tan populars com aquells. En són exemples els dels germans Grimm, Andersen, Perrault i molts altres autors: *La Ventafocs*, *En Polzet*, *La Bella Dorment*, *Blancaneu*, *L'aneguet lleig*, *Pinotxo*, etc. Altres vegades, els contes no estan dirigits als nens, sinó als joves o adults, i no giren entorn de les fades, per exemple, sinó que tracten temes socials, són d'aventures, policíacs, d'humor, de terror, de ciència-ficció...

Quines característiques ha de complir un relat perquè sigui un conte? Un conte és una narració similar a una novel·la, és a dir, és escrita per un autor en tercera persona, generalment en passat, amb uns personatges que són els protagonistes i que expliquen una història amb un principi i un final. L'única diferència entre tots dos és que el conte és curt i la novel·la és llarga, encara que també s'escriuen novel·les curtes, i llavors difereixen poc del conte. Aquests contes s'acostumen a anomenar contes literaris, per distingir-los dels populars o tradicionals.

- 2 Aquest conte no té com a protagonista en Mowgli, sinó una simpàtica mangosta. T'ha agradat? Et sembla que encaixa entre els contes de la selva o que desentona? Per què?**

Resposta lliure.

- 3 D'aquest conte, en podem extreure un ensenyament sobre el tracte que hem de donar als animals que conviuen amb nosaltres. Què opines sobre l'abandonament dels animals?**

Són moltes les persones a qui agrada tenir un animal com a mascota, però cal ser conscient que els animals no són joguines, sinó éssers vius dels quals cal tenir cura.

En el cas de la mangosta del conte, diu el pare del nen: «Si en Teddy no la fa enrabiada agafant-la per la cua o no la fica en una gàbia [...]»; «En Teddy està més segur amb ella que si tingués un gos guardià. Si una serp entrés al dormitori...». I, efectivament, en Rikki havia estat educat per la seva mare per conviure amb una família, que salvarà d'un malvades cobres.

Quant al tema de l'abandonament dels animals, donem una dada estadística: l'any 2013 van ser abandonats 130.000 animals, sobretot gossos i a l'estiu.

Resposta lliure.

4 La cobra d'aquest conte es diu Naja. Es un nom real o imaginat per Kipling? Busca a internet i a la biblioteca informació sobre aquest rèptil, tant del real com del mitològic. Per què aquest animal és venerat a l'Índia? Què has après sobre el seu verí?

«Naja» és el nom en sànscrit de la serp, encara que també hi ha un ésser mitològic hindú en forma de serp, la «naga», de la qual parlarem després. La paraula cobra prové del portuguès i, al seu torn, aquest el pren del llatí, COLUBRA, colobra. És un rèptil de la família dels ofidis, de sang freda i respiració pulmonar. El seu cos és cobert d'escates i es mou reptant o arrossegant-se perquè no té potes. Es reproduïx per ous.

De cobres, n'hi ha més de vint espècies, totes molt perilloses i de mossegada mortal. Viuen en zones tropicals i desèrtiques del sud d'Àsia i d'Àfrica. Són fàcils de reconèixer per la seva caputxa, que despleguen aplanant les vèrtebres del cap quan estan enfadades o es consideren amenaçades. S'alimenten generalment de rosegadors i aus, que maten injectant-los verí amb els ullals. Entre els seus depredadors hi ha les mangostes i algunes aus rapinyaires.

Cal destacar la cobra real, que és la més grossa del món; pot arribar a mesurar fins a 5,5 m. Viu a Birmània i a l'Índia. Té una mena com d'ulleres a la part de darrere del cap. El seu color és verd oliva o marronós, per camuflar-se amb la vegetació. És la causa de moltes morts a l'any a l'Índia, on se la venera i rarament se la mata, malgrat que sí que es cometen abusos amb aquestes serps, com treure'ls els ullals i exhibir-les en espectacles perquè ballin al so de la flauta, cosa impossible perquè són sordes; el que fan és seguir els moviments del suposat encantador.

El seu verí és una neurotoxina d'efecte devastador en el sistema nerviós. L'injecten amb la seva mossegada o l'escupen als ulls, amb la qual cosa provoquen una ceguesa temporal o, de vegades, permanent. Avui dia es coneix un antídoto que és molt eficaç. El verí també es fa servir en la investigació, ja que posseeix un enzim que dissol les membranes dels virus i els destrueix.

Quant a la naga, es tracta d'una serp semihumana en la mitologia hindú. És el geni de les aigües i de les pluges i habita en un regne subaquàtic, sota l'imperi de Sesa, la serp sagrada de mil caps sobre la qual s'asseu el déu Vixnu. Concretament, els hindús creuen que simbolitza la immortalitat, per la renovació de la seva pell, i si es mossega la cua, simbolitza l'eternitat.

També els budistes senten una especial reverència per la serp, i no és l'única mitologia que la venera, ja que la trobem en moltes cultures, tant primitives com clàssiques. En són exemples la constel·lació celeste del Drac, la serp del

paradís que apareix en la Bíblia o la que la verge Maria trepitja, la que porta el faraó d'Egipte en la seva corona, la serp pitó o la que adorna el pit de la deessa Atena en la mitologia grega, la serp entrellada Quetzalcóatl de la cultura maia, l'emblema que es pot veure a les farmàcies... Tots els pobles antics i moderns s'han sentit embuixats per aquest animal.

Encara que les serpents a l'Índia es veneren tot l'any, tenen un dia especial, el festival de Nag Panchami, on es fan diversos ritus per buscar la seva protecció, especialment les dones que volen ser mares. Les serpents es veuen en molts temples, fins i tot en les formes de les teulades.

5 En Naja diu que en la seva caputxa porta la marca del déu Brahma, pròpia de l'hinduisme, la religió majoritària de l'Índia. Busca informació a internet i a la biblioteca sobre aquesta religió i fes-ne un resum.

L'hinduisme és, després del cristianisme i l'islam, la religió més estesa del món, ja que la practiquen més de mil milions de fidels. No solament és la predominant a l'Índia, sinó també al Nepal i a bona part d'Indonèsia. El seu nom prové del riu Indus, que antigament marcava la frontera de l'Hindustan.

L'hinduisme no té un fundador, com, per exemple, el budisme, creat per Buda, sinó que constitueix un conglomerat de creences i de ritus que formen una tradició i que ja existien 1.500 anys abans de la nostra era. Quan van arribar els aris i es van establir a la conca del Ganges, els van recollir en els llibres sagrats o Vedes, a manera de revelacions, dels quals els bramans eren els sacerdots, els coneixedors i els propagadors.

En l'hinduisme hi ha més de tres-cents milions de déus i deesses; es pot dir que hi ha un déu per a cada fenomen natural o criatura que l'ésser humà veu al seu voltant: cel, aire, sol, lluna, pluja, tempesta, foc, arbre, serpent, etc. Tot el que l'home no entenia era considerat un poder sobrenatural o «déu».

Dins d'aquesta diversitat, el tronc bàsic estableix una trinitat de déus que s'atribueixen els successius estadis de creació i destrucció de l'ordre còsmic. Així, Brahma és el creador de l'Univers, Xiva és el destructor i Vixnu és el protector o conservador de la vida enfront de la destrucció o la mort. Altres déus importants són Krixna, l'avatar de Vixnu; Ganeixa, el déu elefant; Hanuman, el déu mico; Parvati, l'esposa de Xiva; Sarasvati, l'esposa de Brahma; Laksmi, l'esposa de Vixnu; Kali i Durga, formes de Parvati. Les esposes dels déus simbolitzen les energies d'aquests.

Malgrat aquesta multitud de déus, als quals resen els hindús i estan dedicats els temples, ells creuen en un ésser suprem i absolut, Brahma, que és l'essència, el principi i la fi de tot, i els altres milions de déus en són les diferents representacions. Podem parlar, doncs, de panteisme. Per acostar-se a déu i formar-ne part, cada persona ha de purificar el seu karma o destí mitjançant l'apartament del món i els actes pietosos —en aquest sentit, els sadhus, que es veuen sovint a l'Índia, són els ascetes que estan més a prop de la divinitat. Si la vida del creient està

d'acord amb el seu karma, el seu esperit s'anirà purificant i cada cop estarà més a prop de formar part de déu; en cas contrari, es reencarnarà en cossos de nivell inferior.

Mahatma Gandhi va promoure l'hinduisme com a religió nacional de l'Índia i, també, l'acceptació i la tolerància d'altres religions. El 1948 un fonamentalista hinduista el va assassinar.

DURANT LA LECTURA: LA CAÇA D'EN KAA

- 1 Recopila les dades que es donen d'en Kaa i fes una descripció científica d'aquesta serp. A continuació, recull les referències que et semblin més poètiques i fes-ne una descripció literària. En què es diferencien?**

Descripció científica o objectiva:

a) Longitud: 30 peus, és a dir, 9 m. b) Pes: mitja tona, o sigui, 500 kg. c) No té potes; camina arrossegant-se, i això fa que sigui més lenta que altres animals en desplaçar-se. d) Força: descomunal. e) Color: marró verdós amb taques. f) El canvi de pell li dura deu dies. g) Alimentació: les seves preses favorites són els micos, que caça enfilant-se als arbres i ofega. Després de menjar, pot estar dormint un mes. h) No és verinosa. i) Pren el sol per escalfar-se, ja que la seva sang és freda.

Descripció literària o subjectiva:

Trets del seu caràcter: en Kaa se'ns presenta personificat, com els altres animals; per tant, no solament parla i es comporta com un ésser humà, sinó que posseeix els trets propis d'aquest. Així, se'ns diu que és vell, savi i astut i que té ulls malignes. Odia els micos, perquè els considera xerraires, bojós i caps buits, i cal demostrar-los qui mana perquè no tenen vergonya ni respecten res. De fet, l'insulten de mala manera: «cuc de terra groc i sense potes», li diuen. No obstant això, aquests li tenen por, i són allisonats des de petits en contra seu, perquè es presenta sigil·losament als arbres de nit i els captura. Malgrat aquests trets negatius, és sentimental: diu que ha conegut l'amor. A més, serà molt afectuós amb en Mowgli, sobretot es deixarà commoure quan aquest li mostra el seu agraïment oferint-li la seva caça. En Kaa recolza el cap sobre l'espatlla del germà. Sap ser solidari i ajudar el dèbil quan en Baloo i en Bagheera li ho demanen, si bé aquests han de prometre-li menjar, perquè sempre té gana.

L'episodi més divertit de la seva actuació és «la dansa de la gana», amb la qual, després de fer una geomètrica exhibició de moviments, hipnotitza els micos amb el so de la llengua i l'embruix de la mirada. Els micos no poden resistir el seu poder d'atracció, estan amagats i morts de por, mentre que ell demostra la seva seguretat en si mateix i els ordena que se li acostin progressivament a la boca. Els tres amics surten espantats d'allà, però alegres per haver-se escapat de les mandíbules de la colossal serp.

La diferència entre totes dues descripcions és que la primera és objectiva i real; aporta les dades que poden trobar-se en un diccionari o enciclopèdia. La segona és subjectiva; l'autor deixa córrer la imaginació, a més de fer servir un llenguatge literari, ple de figures estilístiques, com la personificació, la comparació, la hipèrbole, etc.

2 Què podem dir de l'educació d'en Mowgli? Només en Baloo l'ensenya? Cal saber tant? Es fàcil aprendre? Val la pena l'esforç? Per què?

En el conte primer, es diu això: «I el Pare Llop li va ensenyar el seu ofici i el significat que les coses de la selva tenen, fins que cada marca a l'herba, cada sospir a la nit, cada udol del mussol sobre el seu cap, cada salt d'un peix en una tolla... tenien tanta importància per a ell com la feina d'oficina per a un home de negocis». La comparació resulta insòlita.

En Bagheera li va ensenyar a enfilar-se als arbres, fins que ho va fer amb la facilitat del mico gris.

En Baloo és el mestre per excel·lència i li ensenya des de les petites coses, com que la mel i les nous són tan delicioses com la carn crua —menja pròpia d'un llop, però no d'un home—, fins a tot allò que considera essencial per sobreviure a la jungla.

Aprèn les regles de la caça: «Peus que no fan soroll, ulls que poden veure-hi en la foscor, orelles que poden sentir les ràfegues de vent des dels seus caus, i esmolades i dures dents [...]».

Aprèn, també, les lleis del bosc i de les aigües: «[...] com podia distingir una branca podrida d'una de sana; com havia de parlar cortèsament a les abelles [...], com havia d'avisar les serps d'aigua abans de capbussar-se a les tolles on elles vivien... A cap criatura de la jungla no li agrada que la molestin, i totes estan disposades a atacar un intrús [...]».

Li ensenya també la crida del caçador desconegut, que demana permís per caçar fora del seu territori quan té gana. I la resposta és aquesta: «Caça per aconseguir menjar, però no per plaer.»

L'última cosa que li ensenya són les paraules clau de la selva, per demanar ajuda i protecció davant d'aquells que pretenguin matar-lo: els ocells, les serpents i tots els que cacen a quatre potes.

En Mowgli és un alumne intel·ligent i en Baloo se sent orgullós d'ell, perquè farà famós el seu nom a tota la jungla. D'altra banda, el cadell d'home també està orgullós de tot el que ha après: «La jungla té moltes llengües i jo les conec totes.» Ha estat fàcil? No hi ha res senzill. Tot requereix un esforç. De fet, en Baloo li preguntava cada dia la lliçó i li donava un copet quan s'oblidava d'alguna cosa. Amb el que sap, en Mowgli no ha de tenir por de res ni de ningú a la jungla. Tots el respectaran i el temeran. Al seu torn, ell sap ser afectuós amb tots els animals; els ajuda a caçar i els treu les espines de les potes. Com li diu en Kaa: «Tens un cor valent i una llengua cortesa, i amb tots dos arribaràs lluny a la selva.» I és així, perquè esdevindrà el senyor de la selva.

3 Apareixen ara uns nous personatges: els Bandar-log o poble dels micos. Quin tipus de micos deuen ser? Busca'n informació a internet i a la biblioteca i fes-ne una breu descripció.

Deuen ser d'alguna de les espècies que habiten a l'Índia. Així, per exemple, orangutans, com apareixen en la pel·lícula de Disney, no poden ser perquè aquest tipus de micos no habita allà. Es tracta de micos grisos de la família dels langurs, que són els que hi ha a la selva de Madhya Pradesh. Es caracteritzen per ser de mida mitjana i molt àgils, amb la cua llarga i els braços llargs i prims. Crida l'atenció el seu nas, que, en tenir un envà nasal molt estret, presenta els orificis cap avall com en l'home. Emeten un xiscle breu i agut, que constitueix un veritable crit d'alarma a la jungla. Els més comuns tenen un pelatge de color marró clar, uns altres tenen la cara negra i el pèl blanc i també n'hi ha de grisos, com els que descriu Kipling. Aquests micos viuen a les zones càlides d'Àsia i Àfrica.

4 Què fa que en Mowgli s'acosti a ells i què pretenen ells d'en Mowgli? Són uns amics recomanables per a ell? Per què?

Un dia en Mowgli estava deprimat perquè en Baloo l'havia renyat. Es va allunyar i els micos van baixar dels arbres a consolar-lo. Al cadell d'home li van semblar molt simpàtics i, a més, es va adonar de la seva semblança (caminen, per exemple, a dues potes). Li va semblar estrany que en Baloo i en Bagheera no li haguessin parlat mai del poble dels micos. Aquests li van donar nous i altres llamina-dures, el van portar en braços fins a les copes dels arbres i li van dir que era el seu germà i que seria el seu líder. Tot això el va posar molt content. Però els micos pretenen que en Mowgli els ensenyi a entrellaçar branques per protegir-se del vent, així que tenen una idea sinistra: el raptaran.

En Baloo i en Bagheera s'enfaden molt quan s'assabenten que en Mowgli ha tingut contacte amb ells, perquè —li diuen— és un poble de marginats, no tenen lleis, ni caps, ni llengua pròpia —de fet, fan servir les paraules que senten a altres animals—, criden i udolen tot el dia, espien des de les branques i llancen coses als que passen per sota i es barallen entre ells. Són maliciosos, bruts, desvergonyits i ho obliden tot ràpidament. Es creuen molt importants i desitgen que tots els altres animals estiguin pendents d'ells, però cap no els fa cas ni vol tenir relació amb ells. Cada un viu al seu lloc: els uns a terra i els altres a les altures.

Per tot això, no són amics recomanables i en Baloo prohibeix a en Mowgli que torni a tenir tracte amb ells. En Mowgli s'adonarà del seu error quan descobreixi l'«estil de vida» que porten, tan llunyà a la llei de la selva en què ell havia estat educat.

5 En Baloo és un dels personatges més estimats d'*El llibre de la selva* i ja tens prou dades com perquè puguis fer-ne el retrat, tant físic com psíquic. Completa'l amb els detalls que vagin sortint més endavant.

Trets físics: és un ós bru, vell, gras i terrós (pel color), dormilega i lent (per exemple, si camina de pressa explotarà, segons en Bagheera). Al final, es torna gairebé cec. Quan gruny, la seva veu és com un tro. És fort, ja que tant amb dos cops de braç com amb dos cops de peu pot defensar en Mowgli. S'alça sobre les potes del darrere i utilitza les mans per aixafar els micos, com si fossin pales d'una sínia. També es colpeja el pit quan està content. Com que no pertany a la bandada, pot anar i venir per on vol perquè només menja nous, arrels i mel.

Trets psíquics: és el mestre dels cadells, als quals ensenya la llei de la selva i altres tàctiques de supervivència. Se sent orgullós d'en Mowgli, perquè és el seu millor alumne i sent una mica de vanitat en creure que gràcies a ell pot fer-se famós a tota la jungla. En el fons és un bonàs. És capaç de sentir ràbia i dolor quan els micos s'emporten en Mowgli, i també es penedeix i plora i maleeix els Bandar-log que l'han raptat. La pantera l'ha de consolar, fins que s'adona que sempre hi ha alguna cosa o algú que els animals temen, i el punt dèbil dels micos és en Kaa. Van a buscar-lo i ell sap tractar-lo amb cortesia i dolcesa perquè no es molesti. Tots dos es posaran en perill per salvar en Mowgli i demostraran el sincer amor que li tenen.

Al final de l'obra, es comportarà com un mestre sensat, en donar el millor consell a en Mowgli: que prengui el seu camí, vagi amb els seus i creï una família. El mateix li diu en Bagheera, i és que la pantera i l'ós són personatges molt semblants.

6 A l'Índia hi ha moltes ciutats espectaculars abandonades, com, per exemple, Fatehpur Sikri. Imagina't que ets un viatger que acabes d'arribar allà. Has quedat meravellat i voldries saber la causa del seu estat. Casualment trobes un sadhu que va de pelegrinatge a Benarés i decideixes fer-li una entrevista perquè t'expliqui tots els detalls, que podràs trobar a internet o en algun llibre de la biblioteca. Resumeix-ne l'explicació.

En principi convé saber que *-pur* és un sufix d'origen sànscrit que significa «ciutat». Apareix en el nom de moltes ciutats de l'Índia: Udaipur, Jaipur, Jodhpur, Burhanpur... Fatehpur és una de les ciutats més famoses de l'Índia. Pertany a l'estat d'Uttar Pradesh, veí de Madhya Pradesh, on passa la història del llibre. Significa «ciutat de la victòria» i és que va ser erigida per l'emperador mogol Akbar entre 1571 i 1585 per commemorar el naixement del seu fill. Va ser capital de l'imperi durant aquests catorze anys i va ser abandonada per falta d'aigua. L'emperador va traslladar la capital a Lahore, avui el Pakistan. Quant a l'arquitectura, alternen els estils hindú i islàmic i, malgrat que va ser saquejada diverses vegades, encara conserva la seva bellesa. Se'n poden veure les muralles i els palaus, els temples, els pavellons, els edificis públics, les cases i una de les millors i més grans mesquites de l'Índia, la de Jama Masjid, que pot albergar mil fidels. La UNESCO va declarar Fatehpur Sikri Patrimoni de la Humanitat el 1986.

7 Els animals d'aquests contes parlen com les persones, i un dels trets propis de la llengua col·loquial és la imprecació, és a dir, els juraments, els insults i les malediccions. Copia'n unes quantes i digues què pretén l'autor amb això. Pots posar altres exemples de la llengua col·loquial?

Pel bou que vaig matar (ho diu en Bagheera).

Pel bou que em va comprar (ho diu en Mowgli).

Pel pany trencat que em va donar la llibertat (ho diu en Bagheera).

Assassí de cries, de granotes i de peixos (a en Shere Khan).

Carnisser de bestiar (a en Shere Khan).

Gat de la jungla socarrimat (a en Shere Khan).

Miserable! Infame Darzee (ho diu en Naja).

Estúpid manat de plomes (ho diu en Rikki a en Darzee).

Fill de mala mare (ho diu en Naja al pare d'en Teddy).

Cuc groc (ho diuen els Bandar-log a en Kaa).

Granota clapada (ho diuen els Bandar-log a en Kaa).

Kipling vol crear instantànies d'humor en complicitat amb el lector.

Quant a altres trets propis de la llengua col·loquial, podem enumerar aquests:

Ús de vocatius i diminutius afectius: *germanet, cadell d'home*.

Ús de mots crossa: *bé, ja ho veus, vaja*.

Ús de frases fetes, metàfores populars i hipèrboles: *Una milla més a aquest pas i rebentaràs*.

Ús de frases exclamatives i interrogatives: *Afanya't! Afanya't!; Que babau que sóc!; Què feu per aquí?*

El·lipsis de verb: *A aquesta velocitat?*

Ús de frases inacabades: *La Raksha, la nostra mare, deia...*

És un tipus de llenguatge ràpid, molt expressiu i apel·latiu.

8 En Kaa diu que coneix històries d'amor dignes de ser explicades. Series capaç d'explicar la que té a veure amb el famós Taj Mahal d'Agra, el monument dedicat a l'amor més bonic del món? Busca'n informació, escriu-la i, després, explica-la als teus companys.

Es tracta d'un magnífic mausoleu construït a prop de la ciutat d'Agra, a l'Índia, a la riba del riu Yamuna, per ordre del gran emperador mogol Shah Jahan (1608-1658), en honor a la seva esposa, la sultana Mumtaz Mahal, que va morir el 1631 en donar a llum el seu catorzè fill. El recinte està rodejat de jardins i estanys, i al centre s'alça l'imponent sepulcre, una de les meravelles del món islàmic. És tot de marbre blanc, amb incrustacions de marbres de colors, com si fos un treball de marqueteria, que formen dibuixos florals i geomètrics. A dins hi ha dos sarcòfags de marbre blanc, el de l'emperadriu i el de l'emperador, que

va voler acompanyar la seva estimada a l'eternitat. Es va començar a construir el 1631 i es va acabar vint-i-dos anys després. Sens dubte, reflecteix la puixança de l'Índia al segle XVII.

9 L'escena de la dansa de la gana d'en Kaa és molt divertida. Has vist mai al circ o a la tele un hipnotitzador? Com creus que ho fa en Kaa?

En Kaa emet un so, com una dringadissa o una seductora tonada amb la qual atrau l'atenció dels micos, que no s'hi poden resistir i s'arrauleixen esporuguits i gemeguen. Els micos estan embadalits, embuixats, impotents davant la serp. I aquesta inicia un ball: girs, bucles, ruló d'anelles, balanceigs i figures poligonals amb el seu cos. I els micos hipnotitzats van avançant cap a ella.

Els tres amics fugen per un forat de la muralla, fascinats, però, alhora, petrificats de por. En Bagheera reconeix que en Kaa és molt llest, i si s'hagués quedat allà una estona més, hauria anat directe a la seva boca.

Resposta lliure sobre si han vist al circ o a la tele un hipnotitzador.

10 Quan Kipling parla de la ciutat dels micos és possible que hagués sentit o llegit alguna cosa sobre el temple de Galta. Imagina't que ets un periodista que treballa per a la revista *National Geographic* i t'han encarregat que facis un reportatge sobre aquest important complex. Busca'n informació a internet, en llibres especialitzats... i escriu el teu article.

Es tracta d'un important centre de pelegrinatge hindú, anomenat també temple de Galwar Bagh, dedicat al déu mico Hanuman. Està situat a 10 km de la ciutat de Jaipur, a l'estat del Rajasthan. Va ser construït al segle XVIII i consta de diversos pavellons fets en pedra rosa i uns estanys que s'abasteixen d'unes fonts que no s'assequen mai. El complex, en successives terrasses entre cascades, és ple de micos, que hi viuen en completa llibertat.

Cal dir que els micos formen part de la vida quotidiana a l'Índia, com les vaques, i poden anar i venir per on volen, tant a les ciutats com a les zones rurals. La gent els respecta, malgrat que sovint són víctimes de les seves agressions i furts.

De fet, Hanuman, el déu en forma d'home i cap de mico, és una de les deïtats més importants del panteó hindú. Se'l considera la representació del déu Xiva. El seu poder i la seva força són il·limitats. També té un caràcter virtuós i és considerat un erudit que domina la gramàtica, els Vedes sagrats i els sutres o llibres que recullen el pensament i l'ensenyança. És el protector dels enamorats, símbol de lleialtat, valor, fidelitat, abnegació i amistat. Avui se'l venera no solament a l'Índia, sinó al Nepal, la Xina i altres països d'Àsia. La seva imatge es pot veure onsevolga, tant en centres oficials com a les cases particulars.

11 En Mowgli està d'acord amb el càstig que rep? Què diu la llei de la selva sobre això? Et sembla bé que l'hi apliquin? Raona les teves respostes.

En Mowgli és plenament conscient que s'ha portat malament i que per culpa seva tots han tingut una mala experiència, així que l'accepta perquè el considera «just». La llei diu que el penediment no pot alliberar del càstig, però també afegeix que quan aquest s'ha rebut queden liquidats tots els comptes. Així que l'assumpte queda oblidat i tots tornen a casa.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA: EN TOOMAI DELS ELEFANTS

- 1 L'elefant és un animal molt important a l'Índia, tant en la vida laboral com en les activitats culturals o lúdiques i en les festes religioses. Busca'n informació, afegeix-hi el que se'n diu en aquest conte i escriu-ne un breu informe.**

L'elefant és un mamífer proboscidi de mida molt grossa, és el més gros dels animals terrestres. Té el cap molt gros, les orelles grosses i ben separades del cos, una trompa que pot mesurar d'1,5 m a 2,5 m i que pot usar com a òrgan prènsil i dos ullals que poden fer fins a 3 m i pesar uns 80 kg. Té la pell gruixuda i rugosa, gairebé sense pèl i de color gris, i la cua molt curta. Les seves potes, fortes i gruixudes, acaben en un peu rodó amb tres, quatre o cinc dits.

Hi ha dues espècies d'elefants que viuen a les zones càlides d'Àfrica i Àsia. L'elefant asiàtic, que és el que ens interessa, és de mida i corpulència més petites; amb tot, pot arribar a mesurar 3,5 m d'altura i a pesar 3.500 kg. Les seves orelles també són més petites que les de l'africà. Viu en bandades, generalment formades per una mateixa família. És intel·ligent i té una memòria prodigiosa, però de vegades pot ser també molt tossut. Pot viure més de cent anys.

A l'Índia està divinitzat i se'l venera com el déu Ganeixa, fill de Xiva i de Parvati. Aquest déu té el cap d'elefant, però el cos d'home. Simbolitza el millor de tots dos: força, intel·ligència, saviesa i prudència. És un dels déus més simpàtics i estimats de la mitologia hindú. És el protector de les arts i també és invocat a l'inici de qualsevol empresa perquè allunyi els obstacles que puguin presentar-se.

En aquest conte coneixerem en Kala Nag, Serp Negra, un elefant de gairebé 70 anys, 3,5 m d'alt i amb uns ullals d'1,5 m que han estat tallats, probablement, com sol fer-se a l'Índia, per vendre'n l'ivori.

En el conte se'ns parla de la seva feina, com a portador de càrrega per a l'exèrcit britànic (canons, armes, tendes de campanya) i també com a auxiliar en la captura i la conducció d'altres elefants salvatges per al govern, sempre guiat pel seu mahout o cornac, que l'alimenta i el cuida, tasca que passa de pares a fills, com veiem en el llibre, ja que el petit Toomai és la quarta generació.

En Toomai al·ludeix també a les festes en què els elefants desfilen ornats amb precieuses teles bordades d'or i arracades d'or a les orelles.

No obstant això, en el llibre no es parla de les tasques que els elefants acostumen a fer als boscos d'Àsia, on arrossequen i apilen troncs, especialment de teca. Potser a l'època de Kipling encara no es talaven els boscos. Tampoc es parla de les caceres, avui safaris fotogràfics, en cerca del tigre, amb les quals solien entretenir-se en aquell temps els prínceps i els europeus, que eren transportats al houdah o compartiment que porten els animals sobre el llom.

El conte al·ludeix a una llegenda popular sobre un ball al qual assisteixen centenars d'elefants salvatges sota la llum de la lluna plena. Aquest episodi del llibre resulta molt curiós i divertit.

2 Creus que la forma de comportar-se i, en concret, de manifestar l'alegria d'un nen hindú és diferent de la d'un nen europeu, com diu l'autor? Com ho fas tu?

Kipling diu que el nen europeu crida i salta, mentre que el nen hindú s'asseu sol i celebra el que hagi de celebrar amb ell mateix.

Resposta lliure.

3 La lluna que presideix el ball dels elefants i que tant els fascina podria ser més que la simple lluna plena: una superlluna. Saps en què consisteix aquest estat especial de la lluna? Creus que la lluna pot influir en els animals fins al punt que relata Kipling? I en les persones?

Les fases de la lluna són quatre, que corresponen a cada una de les setmanes del mes: quart creixent, quart minvant, lluna nova i lluna plena. Aquestes es deuen al fet que la lluna, en girar al voltant de la Terra, presenta diferents aspectes, segons la seva posició respecte al Sol. Quan està entre la Terra i el Sol, té orientada la seva cara fosca cap a la Terra; és la lluna nova. Una setmana més tard ha fet un quart de volta i presenta mitja cara il·luminada; és el quart creixent. Una setmana després, està alineada amb el Sol i la Terra, per la qual cosa des de la Terra es veu tota la cara il·luminada; és la lluna plena o pleniluni. Una setmana més tard gira un altre quart; és el quart minvant. Al cap de quatre setmanes, hi torna a haver lluna nova.

La superlluna és un estadi especial de la lluna plena, que es deu a l'òrbita el·líptica que descriu al voltant de la Terra. Durant els dies que dura, el satèl·lit es veu molt millor des de la Terra perquè està més a prop, a 357.000 km de distància, en lloc d'estar a 406.000 km o, fins i tot, a 412.000 km. Per això es veu un 14% més grossa i un 30% més brillant. No hi ha un dia concret per veure aquest fenomen. El 2014 i el 2016, per exemple, es va veure tres cops. El 3 de desembre de 2017 es tornarà a veure.

Hi ha molts mites sobre la superlluna. Es diu que la màxima força gravitatòria origina en els dies següents catàstrofes naturals a la Terra, com terratrèmols o erupcions. Però això no va passar durant les superllunes de 1975 o 1993. El 2011, el tsunami del Japó va tenir lloc poc abans de la superlluna i el 2014 hi va haver un terratrèmol a prop de San Francisco a finals d'agost i una erupció a Islàndia per aquestes dates.

A l'edat mitjana es creia que durant aquests dies la gent embogia. De fet, avui dia fem servir el terme llunàtic com a sinònim de arrauxat.

4 En Kala Nag coneix el petit Toomai des que va néixer. Creus que la domesticació d'un animal pot arribar a ser tan perfecta com sembla en el llibre? Què opines sobre la captivitat d'animals exòtics per utilitzar-los com a mascotes?

Hi ha dos moments que semblen sorprenents en el relat. El primer és quan en

Toomai entra al tancat on hi ha tots els elefants salvatges que acaben de ser capturats i en Kala Nag l'agafa amb la trompa i l'entrega al seu pare, amb la qual cosa li salva la vida. El segon, no menys increïble, és quan se l'emporta a la nit i van al ball dels elefants.

Es pot organitzar un col·loqui sobre la utilitat dels animals que han estat entrenats i domesticats per l'home. És el cas dels gossos, que fan moltes tasques, com acompanyar persones cegues, ajudar en la caça, col·laborar amb la policia en la detecció de drogues i en el contraban, en els rescats, etc. Hi ha animals que ajuden al camp, com el cavall o el bou; en altres èpoques hi havia animals que ajudaven en les comunicacions, com el cavall o els coloms missatgers. N'hi ha que fan companyia, com el gat o els ocells.

Cal parlar de la responsabilitat que implica tenir un animal domèstic, que s'ha d'estimar i cuidar.

Un tema a part és la possessió d'animals exòtics com a mascotes, com, per exemple, lloros, guacamais, tortugues, serps, iguanes, cocodrils, guepards, etc. Aquests animals no són domèstics. El patiment de què són objecte mantenint-los en captivitat i el perill que suposen si s'escapen, com ja ha passat algunes vegades, són temes interessants i serviran per crear una consciència col·lectiva.

5 Creus que la salutació que en Toomai fa al Sahib Petersen i la importància que dóna a la lloança que aquell li fa per la seva feina poden ser considerades un exemple de discriminació en aquella època? Hi ha discriminació avui dia? Què en penses, del treball infantil?

Resposta lliure.

A tall d'orientació, donem les dades següents:

S'entén per discriminació tot acte de separar una persona d'una societat o de denigrar-la per criteris determinats, que poden ser socials, econòmics, geogràfics, racials, religiosos, polítics, de gènere, d'orientació sexual, etc.

Cal, doncs, plantejar-se fins a quin punt aquella salutació podria ser considerada en aquella època un signe de cortesia o de servilisme del nadiu cap a l'autoritat superior britànica.

Pel que fa al tema de la discriminació avui dia, és innegable que és una més de les xacres de la nostra societat. A molts països, i l'Índia n'és un, les dones i els nens pateixen un tracte vexatori. És clar que encara no han assimilat l'esperit de la Declaració Universal dels Drets Humans que l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar el 10 de desembre de 1948 i que no va fer sinó recollir les bases de la Declaració dels Drets de l'Home que, després de la Revolució Francesa, va aprovar l'Assemblea Constituent francesa el 26 d'agost de 1789.

Un altre punt sobre el qual cal recapacitar és el del treball infantil. El llibre de la selva reflecteix una situació que donava per fet que els nens havien d'ajudar la família, fent de pastors —es veu quan en Mowgli va al poble— o, en aquest

cas, de conductors d'elefants. Ignorem quina era la situació a l'Índia a finals del segle XIX, però podem imaginar-la si tenim en compte com es desenvolupava el treball infantil a l'Anglaterra de la reina Victòria, que tan bé retrata Charles Dickens en *Oliver Twist*.

En efecte, a la Gran Bretanya les condicions del treball infantil a l'època victoriana eren deplorables: d'una banda, les fàbriques, els tallers o els llocs on treballaven els nens eren perillosos i inhòspits, amb la qual cosa els accidents eren freqüents —cremades, intoxicacions, mutilacions o la mort—; de l'altra, els horaris eren excessius —fins a setze hores— i els sous, irrisoris. El treball infantil representava el 25% de l'activitat laboral de la nació. El 1844, una llei va prohibir que els nens entre nou i tretze anys treballessin més de sis hores i mitja al dia i les dones i els joves de tretze a divuit anys, no més de dotze hores diàries. El 1870 es va promulgar una llei d'educació i es va prohibir totalment el treball infantil.

Per contra, a l'Índia va caldre esperar fins al 1986 perquè el govern promulgés la llei que prohibia el treball infantil, que va ser completada amb una esmena del 29 d'agost de 2012 en què s'estableix l'edat mínima de treball als catorze anys. Aquesta esmena permet que la nova llei estigui d'acord amb la que es va aprovar el 2009 respecte al dret a l'educació. Malgrat tot, avui dia l'Índia és el país amb més població laboral infantil del món; dels seus més de 1.200 milions d'habitants, més de 60 milions són nens que treballen en condicions pèssimes, a les mines principalment i en altres sectors com el camp, la joieria, el vidre, la roba, els llumins, etc., amb uns horaris d'esclavitud, catorze hores diàries, en habitacions sense llum i maltractats pels seus patrons si són lents. Per vergonya d'Occident, cal afegir que moltes de les empreses destinatàries d'aquest treball són de països desenvolupats, i Espanya n'és un.

Per completar aquesta explicació, suggerim investigar sobre els drets dels nens, la Convenció dels quals va ser signada el 20 de novembre de 1989, o sobre la validesa de celebrar el Dia Universal de la Infància, la mateixa data, o el Dia Mundial contra el Treball Infantil, el 12 de juny. També pot ser instructiu organitzar un col·loqui sobre aquests temes a classe i parlar del paper que determinades ONG, com Save the Children i altres, tenen en la societat actual.

Amb tot, si tenim en compte les dades que dona UNICEF, les xifres són esborronadores. Els anys 2010 i 2011 van treballar al món més de 215 milions de nens. L'Amèrica Llatina, Àsia i Àfrica són els llocs on menys es compleixen les normes internacionals. El treball infantil comporta l'abandonament escolar —el nombre de nens sense escolaritzar, perquè han d'ajudar les seves famílies, generalment nombroses, és d'uns 77 milions.

Finalment, com a explotació laboral les diferents ONG consideren també la prostitució o la pornografia infantil, que ocupa 2 milions de nens. Quant als nens abandonats, assoleixen la xifra de 100 milions. Així doncs, encara hi ha molt a fer en aquest camp.

El col·loqui que proposem pot servir per conscienciar els alumnes d'una situació aliena a ells.

DURANT LA LECTURA: TIGRE! TIGRE!

- 1 En Mowgli abandona la selva i va a buscar fortuna entre els homes. Arriba a un poblet, on hi ha terra de cultiu i bestiar. Quins tipus d'agricultura i ramaderia tenien i tenen els hindús?**

L'agricultura i la ramaderia són activitats primàries de subsistència, és a dir, fonamentalment per al consum domèstic. Pel que fa a l'agricultura, els cultius bàsics eren i continuen sent l'arròs, el blat, el cotó —dels quals és un dels primers països productors del món— i soja —molt important per a l'alimentació autòctona. A més, cultiven te, cafè, canya de sucre, cacauets i llegums. El 60% de la població treballa la terra per al seu propi benefici, amb mètodes tradicionals i obsolets. El sòl és pobre i les collites depenen de la qualitat de la terra i de les pluges. Les terres estan, d'altra banda, massa parcel·lades, amb la qual cosa les diverses feines del camp s'han de fer a mà. La revolució industrial gairebé no ha arribat a les zones rurals.

Quant a la ramaderia, encara que tenen la cabanya de bovins més gran del món, la vaca no és un aliment bàsic perquè és sagrada. Tenen també búfals, que els ajuden en les tasques agrícoles, ovelles i cabres. Però la majoria dels hindús són per religió vegetarians, així que els animals no formen part de la seva dieta.

Pel que fa a la vaca sagrada, quan es viatja a l'Índia crida l'atenció veure aquests animals pels carrers de les ciutats i als pobles, caminant tranquil·lament o ajaguts a les calçades. Què fa la gent? Res. Les vaques poden fer el que vulguin. I per què? La vaca està protegida per llei i no pot ser molestada i, molt menys, matada. Té amo, però aquest la deixa lliure tot el dia perquè mengi on vulgui. Si un conductor n'atropella una, n'ha de donar una altra a l'amo. Però el pitjor no és això, sinó que tindrà una reencarnació negativa en la seva pròxima vida, és a dir, es convertirà en un ésser inferior i, per tant, haurà d'esperar més temps per arribar al nivell superior d'esperit pur i entrar a formar part de la divinitat. La vaca representa la mare Terra i és símbol de fecunditat i de maternitat. El déu Brahma, per beneficiar la humanitat, després de la creació de l'home, es va transformar en vaca per poder alimentar-lo amb la seva llet. Per això s'han de reverenciar els cinc productes que ens ofereix: llet, mantega i iogurt (són la base de l'alimentació), orina (es fa servir com a desinfectant) i fems (s'utilitzen com a combustible per fer foc). Finalment, per als hinduïstes només es podrà assolir «el cel» agafats a la cua de la deïtat vaca, ja que s'ha de travessar un riu mitològic. Per tot això, l'assassinat d'una vaca és un pecat molt greu.

- 2 La llengua es defineix com a vehicle de comunicació. En Mowgli parla totes les de la selva, per això es pot entendre amb els animals, però no amb les persones, perquè no parla la seva. Quantes llengües es parlen al món? Creus que seria possible reduir-les a una de sola que fos comuna? S'ha intentat mai?**

Efectivament, en Mowgli no pot parlar amb els homes ni podrà fer-ho amb els búfals perquè no coneix la seves llengües, per això té molt interès a escoltar

com la Messua anomena les coses i, com que és un noi espavilat, aprendrà en poc temps.

Al món es parlen més de 6.900 llengües, de les quals només 600 tenen més de 100.000 parlants. Això vol dir que la majoria s'estan perdent, sobretot entre les comunitats indígenes, els joves de les quals emigren. És una llàstima que es perdin aquestes llengües autòctones, perquè perdem el coneixement, la cultura, la història, les tradicions i fins i tot la forma de veure el món de tots aquests pobles.

Les llengües més parlades del món són el xinès mandarí, amb 900 milions de parlants; l'anglès, amb 750 milions, entre aquells que el fan servir com a primera llengua i com a segona; l'espanyol, amb 550 milions entre primera llengua i segona, i l'hindi, amb 420 milions.

L'anglès és, sens dubte, la llengua de les comunicacions internacionals, de les relacions socials, polítiques, econòmiques, científiques... i fins del turisme. Tal com en l'antiguitat ho va ser el llatí, avui dia l'anglès és la llengua «franca» del planeta i és molt útil per poder-se entendre amb les altres persones en aquesta torre de Babel.

Hi va haver un intent de crear una llengua comuna mundial: l'esperanto. Es tracta d'una llengua artificial ideada per l'oftalmòleg polonès Ludwik Lejzer Zamenhof, el 1887, amb l'esperança que es convertís en llengua auxiliar internacional. El seu vocabulari és format sobre la base del llatí, al qual se suma el de les llengües romàniques, principalment el francès i l'italià i, en menys mesura, l'anglès i l'alemany. Malgrat que l'invent no va tenir l'èxit que calia esperar, s'estima que actualment la coneixen dos milions de persones. Moltes universitats la inclouen com a assignatura en els seus programes i hi ha més de 35.000 llibres escrits en esperanto. Va ser presentada com a candidata al Premi Nobel de la Pau el 2009. La UNESCO celebra simposis sobre aquesta llengua. El 2011 es va crear una emissora de ràdio a internet que transmet les 24 hores i el 2012 Google la va incorporar en la seva llista d'idiomes.

Resposta lliure a la segona pregunta.

3 A quins costums dels que li imposa la vida al poble se sotmet en Mowgli i a quins no? La seva feina li agrada molt. En què consisteix?

Ha de cobrir-se el cos amb una tela, cosa que el molesta. Ha d'aprendre el valor dels diners, cosa que no comprèn. Ha d'aprendre a llaurar el camp i no en veu la utilitat. La Messua no l'obliga a dormir en un llit, perquè no ho hauria fet, ja que tenia la sensació que dormir dins d'una casa era com estar ficat en una trampa; de fet, descansa a l'aire lliure, sobre l'herba. La Messua tampoc no l'obliga a portar sabates; els seus peus plens de durícies no hi estan acostumats. No es diu res que trobi a faltar la carn crua, que era el que solia menjar. La Messua li dona pa, llet i, més endavant, fruita.

Quant a la seva feina, fa de pastor del ramat. Li agrada molt perquè surt del poble al matí i es passa tot el dia al camp, fins al vespre.

4 En Mowgli no sap res del sistema de castes de l'Índia. I tu? Busca'n informació i resumeix-la. Què n'opines?

En primer lloc, convé saber que una casta és la raça o llinatge a què pertanyen els habitants d'un país i que no es barreja amb els altres, o perquè es considera privilegiada o, per contra, miserable.

Van ser els aris els que van establir aquest sistema de castes cap al 1500 aC quan es van instal·lar a l'Índia. Està profundament unit a l'hinduisme i és una forma de classificar i estratificar la societat. La casta no solament determina el grup social a què es pertany, sinó també amb qui es pot casar algú i el tipus de feina que es pot fer. Segons l'hinduisme, els éssers humans van ser creats de les diferents parts del cos del déu Brahma i així van quedar dividits en quatre grups:

Els bramans: sacerdots i mestres; van ser creats de la boca de Brahma.

Els ksatriya: guerrers i polítics; van ser creats de les espatlles de Brahma.

Els vaishya: comerciants, artesans i camperols; van ser creats dels malucs de Brahma.

Els shudra: esclaus, serfs i obrers; van ser creats dels peus de Brahma.

Fora d'aquests quatre grups o varnes hi ha els dàlits, pàries o intocables, que són tan baixos com els gossos i es dediquen a feines ínfimes: rentar la roba als safareigs públics, recollir les escombraries, fregar els lavabos.

Només mitjançant la successió de reencarnacions es pot anar avançant o retrocedint en aquest estatus. Els individus que hagin fet les activitats corresponents al seu karma o destí podran reencarnar-se en un ésser superior; els que no, descendiran en l'escalafó —per exemple, seran animals—, amb la qual cosa trigaran més a arribar a ser esperits purs. Aquest cicle de reencarnacions s'anomena samsara i l'estat de gràcia etern, produït per la fusió amb la divinitat és el nirvana.

Malgrat que diversos reformadors socials han intentat abolir aquest sistema, continua sent indeleble a la societat del país, especialment a les zones rurals, on l'hinduisme està més arrelat i el grau d'analfabetisme és més alt.

5 A molts pobles de les societats primitives existeix un «arbre de la paraula», sota el qual es fan tertúlies, es prenen decisions o es donen lliçons. Qui són els notables del poble que es reuneixen allà? Com és la seva relació amb en Mowgli?

Els notables són el cap del poble, el guru o sacerdot, el vigilant, el barber —xafarder que s'assabenta de tot— i el caçador Buldeu, que tenia un mosquetó

perquè probablement havia estat a l'exèrcit. A en Mowgli se li permetrà assistir a la tertúlia des que comença a treballar. Els micos hi assisteixen com a oients des dels arbres i una cobra curiosa surt del seu forat, sota el banc on s'asseuen.

D'aquests personatges, en Buldeu adquirirà un clar protagonisme en el conte. És el fanfarró del poble i explica històries plenes de fantasies i mentides sobre el tigre que va prendre un nen del poble —suposadament en Mowgli— a la seva mare, Messua, fa anys, i se'l va emportar. Segons en Buldeu, el tigre és coix perquè està posseït per l'esperit d'un vell prestamista que va morir, així que és un tigre fantasma. Això demostra la incultura real de la gent dels pobles a l'Índia, que es creien aquestes boles i que intentaven explicar tot allò que no entenien o que temien per mitjà d'encantaments, bruixeries, màgies i amulets (el ganivet que en Mowgli porta penjat del coll, segons en Buldeu). El problema és que els vells del poble se'l creuen, i quan en Mowgli se li enfronta i li diu que tot això són històries falses i embollicaires i que el tigre és coix perquè va néixer així, en Buldeu es molesta amb «el mocós de la selva» i el cap el renya per no respectar els adults.

Tampoc no hi haurà acord sobre què cal fer amb la pell d'en Shere Khan quan en Mowgli el mata. En Buldeu fa gala de la seva avarícia i vol cobrar la recompensa de 100 rupies i per a en Mowgli és una qüestió d'honor, ja que va prometre portar-la a la Roca del Consell de la bandada de llops en tornar a la selva.

Decididament, el nen llop i els habitants del poble no s'entenen. Si la vida de la selva està regida per lleis que mantenen l'ordre i la pau, al poble passa tot el contrari, la vida es regeix per la desigualtat entre els seus veïns, la incultura, l'ambició, l'enveja, la hipocresia, la por, en fi, el desamor i la crueltat d'uns vers els altres. Els dos mons —naturalesa/població— són oposats. A en Mowgli no li agrada la seva forma de vida, però ell tampoc no és comprès.

El final està molt lluny de ser conciliador. Aquesta enemistat entre el caçador i el noi aboca en un odi mutu que porta a la seva expulsió del poble, sota una pluja de pedres i al crit de «Fetiller!, Fill dels llops! Dimoni de la selva!».

En Mowgli és massa llest per als animals de la selva i, també, per als no menys animals del poble. Ningú no vol acceptar la seva intel·ligència, la seva destresa, la seva superioritat. Què vol dir-nos Kipling? Potser que ningú no és profeta a la seva terra, com assenyala el vell refrany, i que la societat no accepta i, per tant, abat aquells individus que destaquen perquè tots siguin mediocres, és a dir, iguals per sota. El final de la seva aventura al poble és ple de desil·lusió per a en Mowgli: «Un altre cop? [...] L'altra vegada va ser perquè era un home i aquesta, perquè sóc un llop.» Ha intentat trobar el seu lloc entre els seus i l'han rebutjat. Voldrà venjar-se'n, però en l'últim moment no ho farà: «No farem mal al poble, ja que la Messua em va tractar amb afecte.» En resum, torna a la selva, però haurà de tornar al poble, perquè en definitiva aquest és el seu lloc i només ell pot reconciliar aquests dos mons.

6 En Buldeu recorda a en Mowgli una regla de bona educació, d'urbanitat o convivència, que tots hem sentit sovint als nostres pares quan érem petits. Quina és? Pots dir altres regles pròpies de la nostra societat?

La que en Buldeu li recorda és que ha de callar quan parlen els grans.

Altres regles són aquestes:

Saludar quan un es troba una persona.

Dir bon dia i bona nit en llevar-se i en anar a dormir, respectivament.

Demandar les coses per favor i no oblidar-se de donar les gràcies.

No fer preguntes personals sobre l'edat, l'estat, el sou, etc.

Mantenir una distància de respecte amb la persona amb qui s'està parlant.

Deixar sortir abans d'entrar a un lloc (edifici, habitació, ascensor, metro).

Deixar el seient a una persona gran, un minusvàlid o una dona embarassada.

Cedir el pas a una senyora o a una persona gran.

Obrir la porta a una senyora o a una persona gran.

Seure bé a taula, sense recolzar-hi els colzes.

No començar a menjar fins que tothom estigui assegut.

No menjar o beure fent soroll.

No parlar amb la boca plena.

Demandar permís per aixecar-se de la taula si els altres no han acabat de menjar.

No cridar als llocs públics.

L'alumne pot afegir-n'hi altres que conegui.

7 En Mowgli tampoc no connecta amb els nens del poble perquè, entre altres coses, no coneix els seus jocs. Segur que tu sí que saps fer volar un estel. Quins altres jocs t'agraden? El que no contesti, passa paraula.

El parxís, l'oca, el marro, els trencaclosques, els escacs, les dames.

Els vaixells, les endevinalles.

Els cromos, les bales, les xapes, la baldufa, el diàbolo, el io-io.

El cèrcol, la pilota, les bitlles, saltar a corda, saltar a goma, arrencar cebes.

Fet a amagar, els quatre cantons, la gallineta cega, les cadires, les curses de sacs.

El patinet, les xanques, els patins, la bicicleta.

Joguines: nines, casetes, fireta.

El mecano, el tren elèctric, els indis.

L'alumne pot afegir-n'hi altres que conegui.

8 En *El llibre de la selva* hi ha moltes paraules de l'idioma hindi, que provenen del sànscrit. Una de les més interessants és *rajà* o *maharajà*. Busca'n el significat i escriu-lo amb les teves paraules.

El sànscrit era l'antiga llengua de l'Hindustan. Era la llengua dels bramans, és a dir, dels sacerdots i els mestres, i encara avui es considera la llengua sagrada de l'Índia. Sànscrit significa «perfecte».

Maharajà significa «gran rei». Era el títol que a l'Índia es donava als emperadors i els reis o els senyors poderosos, que tenien per sota d'ells altres tributaris, des de l'època de l'imperi Kuixan, que va tenir la seva màxima esplendor entre els anys 105 i 250 de la nostra era. També es pot dir rajà, i el seu femení és maharani. Els rajàs tenien un poder absolut i eren reverenciats i gairebé divins. Tenien grans palaus, corts de favorites i enormes tresors. De fet, l'estat del Rajasthan, que és un dels més bells de l'Índia, els deu el nom.

En convertir-se la reina Victòria en emperadriu de l'Índia, el poder dels maharajàs es va reduir a simples empresaris o terratinents, amb concerts comercials amb la Companyia de les Índies Orientals, i es van convertir en rics extravagants que ostentaven les seves riqueses vivint amb un luxe desmesurat. El 1947, quan l'Índia va aconseguir la independència, el govern de Jawaharlal Nehru els va obligar a entregar els seus estats, encara que van conservar els seus privilegis i les seves riqueses. El 1971 Indira Gandhi va aprovar una esmena a la Constitució i els va desposseir dels títols i privilegis, així que van deixar suposadament d'existir. Les seves propietats van ser retornades a l'estat. Avui dia, alguns dels seus magnífics palaus s'han convertit en hotels de cinc estrelles, malgrat que continuen sent rics i respectats.

9 En Buldeu sempre porta un mosquetó, una arma de foc. Què en penses, sobre l'ús de les armes en general i de les de foc en especial?

Resposta lliure.

Podeu organitzar un debat sobre aquest tema.

Apuntem algunes dades interessants:

Primer de tot, cal plantejar-se què s'entén per una arma. No solament es consideren armes les de foc, sinó també les anomenades armes blanques: navalles de fulla superior a 10 cm, punyals, estocs, espases, sarbatanes, aerosols que desprenen gasos tòxics, bats, punys americans, etc.

En l'època moderna, el dret a posseir armes va partir de la Declaració de Drets recollits en la Constitució no escrita de la Gran Bretanya, el 1689, i es va estendre als Estats Units i el Canadà. El 1871 es va fundar a Nova York l'Associació Nacional del Rifle (NRA), que és l'organització de drets civils més antiga de l'Amèrica del Nord. El seu objectiu era defensar el dret a posseir armes tant per a la defensa personal com per a activitats recreatives. En l'actualitat té cinc milions de socis i es manté exclusivament amb les donacions d'aquests. Aquesta associació s'ha fet especialment famosa perquè l'actor Charlton Heston la va presidir fins al 2003. Organismes similars, a més dels del Regne Unit, els Estats Units i el Canadà, existeixen a Austràlia, el Japó, Corea del Sud, Mèxic, l'Argentina, Xile, Colòmbia i Espanya.

A Espanya, l'associació paral·lela és l'Associació Nacional de l'Arma (ANARMA) i va ser fundada el 2003. Es tracta d'una organització sense afany de lucre, que té com a fi la defensa dels drets dels legítims usuaris d'armes i, alhora, dels practicants d'esports i activitats afins. Com que a Espanya no és permesa la possessió d'armes per a la defensa personal, la majoria dels seus socis són caçadors, tiradors professionals i col·leccionistes.

La Constitució espanyola recull, en l'article 14926, que és l'estat el que té la competència exclusiva sobre la producció, la venda, la possessió i l'ús d'armes i explosius. La Llei no preveu, per tant, que llevat de les autoritats competents cap ciutadà pugui posseir ni usar armes, a menys que estigui relacionat amb la caça o l'esport i tingui llicència. El Codi Penal inclou com a delictes contra l'ordre públic la tinença, el tràfic i el dipòsit d'armes, municions i explosius.

Els defensors de les armes al·ludeixen al fet que són el mitjà per prevenir i defensar-se, per exemple, dels atemptats terroristes. Però les massacres que han tingut lloc en espais públics, com escoles, cinemes o campaments —recordem la matança de l'escola primària de Sandy Hook als Estats Units, el 2012, o la de l'illa d'Utoya a Noruega, el 2011— han fet que sorgeixin iniciatives en defensa del dret a espais públics lliures d'armes.

10 En Mowgli torna a la selva. Com? Per què? Què els passa als llops que havien seguit en Shere Khan? Quina lliçó en pots extreure? Què en penses?

En Mowgli torna victoriós, amb la pell del tigre, tal com havia promès, però, alhora, derrotat de la seva aventura humana. Ha d'assumir la seva soledat: «M'han expulsat de la bandada d'homes i de la bandada de llops [...]. Des d'ara caçaré sol a la selva.» No obstant això, l'autor no l'abandonarà, perquè els seus germans llops l'acompanyaran —sembla que entre els animals hi ha més amor que entre les persones— i també anuncia un futur feliç per a ell en el si dels homes: «es va fer un home i es va casar».

Per contra, als llops que se n'havien anat pel seu compte, l'experiència els resulta nefasta: uns arriben coixos perquè han caigut en trampes, uns altres estan ferits i uns altres arriben malalts perquè han menjat alguna cosa en mal estat. Demanen a l'Akela i en Mowgli que els tornin a guiar, perquè estan farts de viure sense llei. Però a aquests l'autor no els salvarà, i per boca d'en Bagheera, la pantera, els rebutja: «No sou el Poble Lliure? Doncs mengeu-vos la vostra llibertat, llops.» Això és el que els passa als individus que s'autoexclouen de la societat: que es converteixen en marginats. No hi ha perdó, doncs, per a ells. Ha funcionat la vella llei del talió: ull per ull i dent per dent o, el que és el mateix, el que la fa la paga.

Resposta lliure.

DURANT LA LECTURA: L'ESCAPADA DE PRIMAVERA

- 1 En Mowgli ha complert disset anys. A partir de les dades que es donen sobre ell en el llibre, escriu-ne el retrat amb les teves paraules.**

Pel seu aspecte, sembla més gran; el dur exercici, el bon menjar i l'aire lliure l'han fet fort. Quan la Messua, la seva mare, el veu, creu que és una divinitat silvestre: alt, fort, formós, amb els cabells negres caient-li per les espatlles i una garlanda de gessamins adornant-li el cap. És el noi més ben plantat que ella ha vist mai.

Quant al caràcter, sembla un noi introvertit, seriós i silenciós, trets propis de la persona que no està acostumada a tractar la gent. Es diu que és afable amb totes les criatures del bosc i que els seus ulls mai no reflecteixen enuig ni rancor. No obstant això, la seva presència imposa respecte i temor: el temen per la seva intel·ligència i per la seva força, i tots s'aparten al seu pas. Realment s'ha convertit en el Senyor de la selva.

Però hi ha alguna cosa en el seu rostre que per a la sagaç pantera, la seva protectora i confident, resulta incompreensible: una excitació cada cop més acusada. Què li passa a en Mowgli? Ho descobrirem en aquest conte.

- 2 La descripció que es fa de la selva en aquest conte és veritablement meravellosa. Fixa't com la descriu l'autor i intenta fer-ne una d'un paisatge, un lloc, un capvespre o una sortida del sol, una festa d'un poble... que t'hagi impressionat. Procura transmetre les sensacions que vas tenir.**

Encara que la resposta és lliure, donem unes quantes pistes per fer una bona descripció:

Generalment, s'ha d'iniciar amb una introducció narrativa, per situar el lector en el lloc i el temps que es descriuran.

El vocabulari ha de ser tan selecte i poètic com sigui possible. Cal evitar els trets propis de la llengua col·loquial i utilitzar un llenguatge literari, amb un predomini de substantius i adjectius i de verbs en passat, concretament de l'imperfet d'indicatiu.

L'acció i el moviment no interessin, així que el perfet simple escassejarà. Cal imaginar-se que s'està pintant un quadre amb paraules i procurar transmetre sensacions visuals, auditives, olfactivas, etc. I això s'aconsegueix amb els adjectius, que han de ser majoritàriament explicatius i epítets.

També cal fer servir comparacions, metàfores, imatges...

En resum, cal fer creure al lector que està realment contemplant el quadre que s'ha pintat.

3 Ha arribat l'«estació de la Nova Paraula». Què és i per què s'anomena així? Com es comporten els animals? I en Mowgli?

És la primavera. L'anomenen així perquè les veus dels animals són diferents de les que fan la resta de l'any: continuen grunyint, cridant o xiulant, però tots assagen un nou to més sonor i joiós per a les seves crides. I a qui criden? Criden les seves possibles parelles. La primavera és l'època de la cerca de parella per formar una família i tots estan molt ocupats. Fins i tot en Bagheera assaja la seva cançó i l'elefant Hathi se'n va a ballar sota la llum de la lluna.

En Mowgli, però, se sent sol i abandonat. Fins i tot els seus quatre germans se'n van a cantar i a festejar amb altres llops. Però ell no té possibilitat de trobar companya a la selva, no té experiència en aquest aspecte i no sap què li passa; sent alguna cosa estranya a l'estómac, calor i fred, tristesa i alegria alhora, com si alguna cosa que no veu el persegüís. Pensa que fent una escapada, és a dir, canviant d'aire, desapareixerà el seu malestar. L'autor surt del relat i, fent l'ullet al lector, es riu de l'estat d'ànim del personatge: «[...] i, encara que sembli incomprendible, es va sentir feliç per ser tan desgraciat, si és que es pot entendre aquesta mena de felicitat capgirada.»

4 Hi ha un refrany que diu que «La primavera la sang altera». Creus que és veritat? Justifica la resposta. Intenta recordar alguns refranys sobre el temps en general i la primavera en particular i escriu-los.

Justificar el refrany és fàcil. A la primavera s'acaba l'hivern, els dies són més llargs, hi ha més hores de llum i el sol escalfa més. Els camps es vesteixen de verd i de flors, els arbres floreixen. La gent té ganes de sortir i de reunir-se i està més contenta en general, per això la sang està alterada. De fet, la majoria de les fires, les romeries i les festes populars se celebren a l'abril i el maig. I encara que per als humans no hi ha una època determinada per a l'aparellament, sí que és veritat que en aquestes dates hi ha més casaments i batejos.

Refranys sobre el temps i la primavera:

Oreneta arribada, primavera començada.

Per Sant Joan arribat, la primavera ha passat.

Si trona per la Mare de Déu de març, la primavera és freda.

Quan fa dissabte la formiga, a venir la primavera no triga.

Una flor no fa estiu, ni dues primavera.

A darrers de març o a primers d'abril canta el cucut si és viu.

Abril plujós i març ventós fan l'any ric i profitós.

Si per l'abril sents tronar, ordi i blat no faltarà.

A l'abril cada gota val per mil.

De maig a agost, ni cargols ni most.

El maig arribat, el gec discordat.

Al juny, la falç al puny.
Del juny endavant, el dia es va escurçant.
A l'agost, a les set ja és fosc.
El sol d'agost ho asseca tot.

5 Un dels grans problemes de les zones verdes del planeta és la desforestació. En què consisteix? Què provoca? Es pot evitar?

La desforestació és la destrucció de la superfície forestal per la tala o la crema descontrolada d'arbres. El causant d'aquesta catàstrofe és l'home, pel seu afany d'explotar els recursos naturals o energètics de les grans àrees de vegetació del planeta, per extreure'n la fusta, els minerals, el gas, el petroli, etc. Generalment, són empreses multinacionals estrangeres les que els obtenen i s'emporten els beneficis econòmics. Però, per als habitants de la zona, la degradació del seu medi natural suposa el desplaçament de la població i l'abandonament de la seva forma tradicional de vida i, malgrat que se'ls compensi d'alguna manera donant-los feina en l'explotació, acaben emmalaltint o patint algun trastorn (depressió, alcoholisme...).

La zona del planeta que més està patint la desforestació actualment és la conca de l'Amazones al Brasil, que conté el 22% de la superfície forestal mundial.

Les zones verdes són la coberta vegetal i el pulmó del planeta. En depenen el clima i el consegüent augment o disminució de la pluja. Per tant, la seva destrucció provoca grans calamitats que ens afecten a tots: el canvi climàtic, la contaminació de l'atmosfera per l'efecte hivernacle i l'escalfament global, degut a l'abocament de CO₂ (diòxid de carboni), la disminució de la capa d'ozó, el desgel dels pols i de les grans glaceres, l'acidesa més alta de l'aigua dels oceans, la contaminació dels rius, l'augment dels deserts, la degradació del sòl de cultiu, l'extinció de les espècies animals i vegetals... i malalties cardíagues, respiratòries, càncer de pell, al·lèrgies...

Podem evitar aquesta desolació? Sens dubte, individualment és molt difícil, perquè són els governs els que han de comprometre-s'hi, i els acords internacionals, com els de Kyoto, serveixen de poc perquè s'incompleixen. Ara bé, a petita escala, sí que hi podem contribuir, per exemple, tenint cura de no cremar el bosc amb burilles o vidres, apagant les barbacoes i recollint les deixalles quan anem al camp, no arrancant arbres, ni arbustos ni plantes o, si es fa per alguna raó, replantant immediatament l'àrea. Finalment, podem fer servir el transport públic en lloc del cotxe per evitar l'emissió de gasos contaminants a l'atmosfera.

La Terra és un planeta viu que estem obligats a deixar en bones condicions a les generacions futures.

6 En Mowgli pensa que deu haver menjat algun verí i que es morirà. Podem menjar qualsevol planta que trobem al nostre entorn? Per què?

Les plantes que mengem els animals tenen productes químics, per exemple, cel·lulosa, que el nostre estómac no pot digerir, i algunes contenen toxines verinoses, com molts bolets i baies. Vegem-ne algunes de les més comunes.

Algunes les tenim molt a prop, als testos de casa o al jardí: el narcís, l'hortència, l'heura, el baladre. Altres les trobem a la vora dels camins, com la ravenissa blanca o les males herbes (la belladona o la cicuta són altament tòxiques i ben conegudes com a drogues o verins des de l'antiguitat). N'hi ha altres que són molt habituals als boscos propers: el grèvol, la coloquinta, les baies del teix, les llavors del ricí. Fins i tot un fruit comestible com la figa de la figuera és nociva quan és verda.

I què podem dir dels bolets? No hi ha cap regla per distingir els comestibles dels verinosos, ni tan sols per als buscadors experts. Alguns entesos diuen que no són tòxics els que tenen porus en lloc de lamel·les a sota del barretet. I a les zones rurals, els pobletans es valen de diverses normes que, segons ells, compleixen els bolets verinosos: tenen colors cridaners i brillants, no tenen paràsits com cargols o insectes, fan mala olor i tenen mal gust... Fins i tot es diu que si els posem a la paella per cuinar-los juntament amb un cobert de plata aquest es torna negre. Tot això és fals. Així que val més no menjar-se'ls si no se'ls coneix bé o, si ens els mengem, tenir cura d'ingerir-ne poca quantitat i procurar que estiguin ben cuinats per tal que les conseqüències no siguin gaire perjudicials.

Quins són els símptomes d'una intoxicació? Poden anar des de molèsties gastrointestinals, com mal de panxa o diarrea, fins a vòmits, mal de cap, mareig, calfreds, colitis...

Això no vol dir que hàgim de ser enemics de tota innovació a la cuina. Avui dia és usual cuinar amb pètals de flors, per exemple, i si els nostres avantpassats no s'haguessin atrevit a tastar el tomàquet i la patata portats d'Amèrica, encara estaríem pensant que el tomàquet és verinós i que la patata té alguna cosa de satànica perquè creix sota terra.

El més important, doncs, és ser previnguts.

7 En la seva escapada, en Mowgli troba diversos animals: porcs senglars, cérvols, ocells, serps, cocodrils... Amb aquests i els que ja han aparegut, podem fer una llista de la fauna de la selva de l'Índia. En falta cap que et sembli significatiu? Per què? S'han de caçar els animals? Què opines de la caça furtiva?

En El llibre de la selva apareixen o s'anomenen animals de totes les espècies:

Mamífers: llop, tigre, pantera, xacal, hiena, ós bru, peresós, elefant, mico gris, cérvol, búfal, vaca, porc espí, mangosta, porc senglar, gos salvatge, ratpenat, ratolí.

Aus: milà, paó, ocell teixidor, pica-soques.

Rèptils: serp pitó, cobra.

Amfibis: granota.

Peixos de les tolles.

Insectes: abella.

No apareix en el llibre, malgrat que és un animal també propi de l'Índia, el rinoceront, que ha estat perseguit des d'antic pels caçadors furtius per vendre'n la banya, considerada afrodisíaca i molt reclamada pels mercats xinès i tailandès.

Amb tot, els animals més emblemàtics de l'Índia són el tigre i l'elefant. El primer és típic de les grans jungles tropicals. A l'Índia el més famós és el de Bengala, que va estar a punt de desaparèixer per la caça furtiva. Avui, el tigre està declarat una espècie protegida. L'elefant és domèstic i es fa servir en moltes tasques. També el búfal és un animal molt propi de l'Índia i va estar a punt d'extingir-se ja que era molt utilitzat per l'home a les zones rurals.

Quant a la caça, cal distingir entre la caça legal i la caça il·legal o furtiva. La primera és un esport regulat per unes normes i es porta a terme en unes zones delimitades com a vedats de caça. Només és permès abatre aquells animals designats, generalment excedents de població o exemplars mascles vells. Els caçadors, sobretot de l'anomenada caça major, per a la qual s'organitzen safaris pagats per milionaris, solen participar-hi per gust, però també perquè els agrada exhibir els seus trofeus, un bon banyam o una bona pell. Cada peça té un preu i els països, les regions o les finques particulars que s'hi dediquen obtenen uns beneficis per aquesta activitat. S'hi pot estar d'acord o no, perquè sempre suposa la mort d'animals, però almenys no es fa de manera indiscriminada.

La caça furtiva és il·legal i està perseguida per la llei; per tant, els caçadors poden ser multats o empresonats. No està subjecta a cap regla i els caçadors cometen veritables matances d'animals, sense tenir en compte si són vells, joves, femelles embarassades o cries. Sovint no són els mateixos caçadors qui les fan, sinó que les encarreguen a nadius o a grups organitzats perquè els portin les peces que els interessin per exhibir-les o per obtenir-ne beneficis: ullals d'elefants, banyes de rinoceronts, potes de goril·la, cries de cocodril, pells de serps... Els guardes forestals troben després les restes dels animals morts abandonats i menjats per les feristes o els voltors.

Les dades són esgarrifoses: de 2010 a 2012 es van matar a Àfrica 100.000 elefants per fornir el mercat il·legal d'ivori d'Àsia, especialment de la Xina. Així s'ha passat de matar un 25% de la població d'aquest animal fa una dècada a un 65% actualment, principalment a Kènia i Tanzània. Hi ha vertaderes xarxes mafioses de caça furtiva i de contraban de fauna africana, que es porta als Estats Units i Europa.

Però no cal anar a Àfrica o a Àsia per trobar exemples de caça furtiva. A Espa-

nya, els vigilants de l'ICONA i la Guàrdia Civil han descobert arsenals de banyes de cèrvids i de linxs ibèrics disposats per ser exhibits a casa d'algun col·leccionista o venuts al mercat negre. Hi ha grups organitzats que es dediquen a aquesta activitat i que poden aconseguir per cada trofeu entre 10.000 i 60.000 €. L'atur ha aguditzat el problema i ha fet que el nombre de caçadors furtius es multipliqui; segons diuen, no tenen una altra manera de portar diners a casa.

8 En Mowgli ha estat al pantà i es troba malament. La Messua creu que ha agafat «les febres». A quines es refereix? Busca informació sobre les malalties tropicals. N'hi ha cap que ens atemoreixi últimament? Quina?

La Messua es refereix, sens dubte, a la malària o paludisme, una de les malalties infeccioses que causa més morts a l'any als països del Tercer Món.

L'ONU, la UNICEF i l'OMS van establir el 1975 un programa especial per a la investigació de les malalties infeccioses que afecten les regions en desenvolupament d'Àfrica, Àsia, l'Amèrica Central i l'Amèrica del Sud. Aquestes malalties s'anomenen també tropicals ja que són pròpies dels tròpics. Sembla que en els últims han tornat a despuntar, malgrat que és difícil donar xifres exactes perquè sovint ni tan sols es diagnostiquen, ja que els malalts moren a casa seva sense atenció sanitària. Amb tot, les dades que tenen els organismes oficials indiquen que, dels 52 milions de morts que es produeixen cada any a escala mundial, 17 milions estan causades per malalties infeccioses i, d'aquestes, 9 milions són de nens més petits de cinc anys. Aquestes malalties són, principalment, el paludisme i el còlera.

Les causes principals d'aquestes malalties són la pobresa i les condicions inhumanes en què viuen molts milions de persones: amuntegament, falta d'higiene, desnutrició, falta d'atenció mèdica i de medicaments. Això fa que malalties que als països desenvolupats han estat ja eradicades, en aquests països encara provoquin epidèmies, quan no són endèmiques.

Les més comunes són aquestes:

La malària o paludisme: és pròpia de les zones pantanoses o amb aigües estancades. La causa és el mosquit *Anopheles*. Cada any moren més d'un milió de persones per la picada d'aquest insecte, encara que la taxa de mortalitat s'ha reduït en un 60%. Es considera que el 2012 hi havia 207 milions d'infectats. La majoria de casos es donen principalment a l'Àfrica subsahariana i a Àsia, especialment a l'Índia, on moren cada any per aquesta malaltia 200.000 persones. Causa febres i anèmia. Sortosament, té tractament amb quinina.

La lepra: és una malaltia crònica causada per un bacteri. El seu símptoma principal són les lesions a la pell, però també afecta el sistema nerviós i el respiratori, les extremitats i els ulls. Contràriament al que es creu, el contagi és molt difícil i les parts del cos de l'afectat no cauen. Si es detecta a temps, es pot curar i no torna a aparèixer. Es cura amb un combinat d'antibiòtics. Des de 1985, la lepra s'ha reduït al món en un 90%, però a l'Índia encara n'hi ha casos, malgrat

que el govern la va declarar eliminada el 2005. De fet, el 2013 hi va haver 130.000 casos de lepra a l'Índia, que suposen el 58% del total dels malalts del món.

El còlera: és una malaltia infectocontagiosa intestinal, provocada per un bacteri que hi ha a les aigües contaminades i en els aliments en males condicions. Produeix vòmits i diarrees severes que causen la deshidratació. Al llarg dels segles hi ha hagut diverses pandèmies, que han arribat a Europa pels contactes comercials. El 1854 se'n va descobrir la vacuna, però per prevenir-la n'hi ha prou de complir unes bones normes d'higiene. No obstant això, encara no està eradicada, i n'hi ha casos en països amb condicions higièniques deficientes, com, per exemple, a Haití després del terratrèmol de l'any 2010. A l'Índia aquesta malaltia és endèmica.

La febre groga o vòmit negre: la provoca un mosquit que transmet el virus. Causa 30.000 morts a l'any. Els seus símptomes principals són la febre i les hemorràgies. S'anomena groga pel color que agafa la pell. Existeix una vacuna per combatre-la.

La ràbia: és una malaltia infecciosa provocada per un virus que transmeten els gossos si mosseguen, esgarrapen o a través de la saliva. Afecta tant els animals domèstics com salvatges. Provoca 55.000 morts a l'any. Està molt estesa als països no desenvolupats. Té tractament mitjançant una vacuna. És recomanable desinfectar ràpidament la ferida que hagi pogut causar l'animal.

També podem incloure en la llista la malaltia de la son i el dengue.

Mereix una menció a part, per haver estat motiu recent de gran alarma a tot el món, l'Ebola. El seu nom prové del riu Ebola, al Congo, on va ser identificada per primera vegada el 1976. S'ignora la causa que l'origina; sembla que els transmissors del virus són uns determinats ratpenats. Provoca febre alta, mal de cap, dolor muscular i hemorràgies. Afecta també els animals i es transmet per contacte directe amb els afectats a través dels líquids corporals: sang, saliva, suor, orina, vòmits. Un 85% dels afectats moren. No existeix cap vacuna, encara que hi ha un sèrum en procés d'experimentació que sembla que ha donat resultats esperançadors.

9 «La flor roja» s'ha apoderat d'en Mowgli des que va veure una noia al camí del poble. Es tracta d'una preciosa metàfora. Com l'explica ell? Com l'entenen els seus amics? Com definiries tu l'amor?

En Mowgli està desorientat a causa dels nous sentiments que l'envaeixen i fa servir antítesis per explicar-los: «Busco darrere dels arbres, però no hi ha ningú; crido i ningú no contesta. Me'n vaig a dormir, però no puc. He fet l'escapada primaveral, però no m'he calmat. Em banyo, però no em refresco. [...] La flor roja se m'ha ficat al cos, els ossos se m'estan convertint en aigua i no sé el que vull.»

El vell Baloo sí que ho té clar: «No necessites dir res més [...]. [...] l'home torna al final amb l'home, malgrat que la selva no l'expulsi. I no hi ha paraules ni

voluntat que puguin oposar-se a les decisions de l'home. [...] Granoteta, pren el teu camí i construeix el teu refugi amb els de la teva mateixa sang o poble. No has de sentir vergonya [...]. En suma, en Mowgli ha arribat a la maduresa i necessita omplir la seva vida amb alguna cosa que la selva no li dóna. Per això torna al poble. Suposarà això una segona expulsió del que ha estat la seva veritable llar? És clar que no. De nou és el sagaç mestre qui sap veure, malgrat que és cec, que al cor del noi s'està entaulant una batalla. Diu Mowgli: «Estic confós. No me'n vull anar, però alguna cosa m'estira.» I tots estan d'acord amb en Baloo: «[...] però quan necessitis una pota, un ullal o un ull, envia un missatge ràpid i recorda que tu ets el senyor de la selva i que la selva estarà atenta a la teva crida.» En Mowgli, doncs, conservarà per sempre l'amor dels seus amics. Ja se'n pot anar tranquil. El conte ens deixa una profunda sensació de pau.

Per completar el comentari, l'alumne pot escriure una definició de l'amor.

Són moltes les obres literàries i els poemes que parlen de l'amor. En són exemples Romeu i Julieta, La Celestina, els poemes d'Ausiàs Marc, Joan Salvat-Papasseit o Miquel Martí i Pol, per anomenar-ne alguns.

DESPRÉS DE LA LECTURA:

- 1** Què és el que t'ha agradat més d'*El llibre de la selva*? I el que t'ha agradat menys? El recomanaries a un amic? Per què?

Resposta lliure.

- 2** Segurament has vist la pel·lícula *El llibre de la selva* de Disney. Et va agradar? Què és el que més en recordes? Ara que has acabat de llegir el llibre, pots assenyalar les semblances i les diferències amb la pel·lícula.

Resposta lliure.

La pel·lícula de Disney presenta una història més amable i dolça que la del llibre. Per exemple, el tigre Shere Khan no mor, sinó que és derrotat i marxa. D'altra banda, en la pel·lícula, els micos Bandar-log són orangutans, cosa impossible perquè aquesta espècie de micos no viu a l'Índia.

A part d'això, la pel·lícula és una meravella de dibuix i color.

- 3** L'home llop, o llop humanitzat, és un personatge molt freqüent en la literatura i el cinema de terror i, també, en el camp musical. Intenta recordar títols relacionats amb aquest personatge i prova d'explicar què simbolitza aquesta criatura de ficció.

La majoria dels alumnes recordaran el conte de *La Caputxeta Vermella* i el llop ferotge.

En la ficció, els homes llop acostumen a ser éssers que viuen una doble vida: són persones corrents en la vida diària, que amb la lluna plena es transformen en bèsties abjectes i criminals i que retornen al seu estat humà en sortir el sol. Generalment, no recorden el que han fet. Clínicament, es tracta de casos de paranoia o esquizofrènia.

Quant al simbolisme d'aquest ésser mixt d'home i bèstia, és clar que al·ludeix a aspectes positius i negatius que totes les persones portem a dins, tant en l'àmbit intel·lectual —raó/instints— com sentimental —bondat/maldat. D'aquí que l'objectiu primordial de l'ésser humà hagi de ser l'autocontrol, imprescindible per viure en societat.

Hi ha dues pel·lícules extraordinàries sobre homes llop: *Udols* (1981), de Joe Dante, i *Llop* (1994), de Mike Nichols.

De vegades l'home llop va unit a un altre personatge igualment terrorífic: Dràcula. Així, en la novel·la de Bram Stoker, *Dràcula* (1897), el sanguinari vampir es converteix en llop per escapar-se i fugir de la persecució dels homes.

En l'àmbit musical, podem destacar dos títols: *Lobo hombre en París*, escrita i

interpretada pel grup espanyol La Unión el 1984, una cançó rock basada en un conte de Boris Vian, que va tenir un gran èxit en el seu moment i que va aconseguir un disc d'or, i Thriller, de Michael Jackson, considerat el millor videoclip de la història de la música pop. Va ser estrenat al desembre de 1983, amb una música, una coreografia i un ball espectaculars. Durant l'actuació, que pot comparar-se a un musical de terror, el cantant es transforma en llop a l'escenari. Va obtenir un premi Grammy a la millor interpretació.

4 En la realitat, el llop té molt mala fama i això es confirma a les zones rurals, on ataca sovint els ramats. Però creus que realment és tan dolent? Per què?

Cal dir primer de tot que el llop no és una feristela, perquè no hi ha a la natura cap animal que només sigui un depredador. El llop, com altres carnívors —el linx, la guineu, l'àguila—, caça primordialment els individus vells, malalts i febles, i ho fa per menjar. Recordem que aquesta és una de les lleis de la selva del llibre: «Caça per aconseguir menjar, però no per plaer.» Fins i tot, si mata més d'una presa, se l'emportarà al cau per menjar-se-la l'endemà o donar-la a la seva llopada. Per tant, l'hem de veure com un element que manté la població d'altres espècies en el seu just nombre. Malgrat això, ha estat perseguit a molts països i ha estat a punt d'extingir-se.

L'alumne pot donar la seva opinió.

Per conèixer les característiques, l'hàbitat, els costums, etc. dels llops, recomanem projectar a classe alguns episodis d'*El hombre y la Tierra*, de Félix Rodríguez de la Fuente.

5 Com que estem segurs que El llibre de la selva us ha agradat molt i que us agraden els animals, no volem acabar la Guia de lectura sense recomanar-vos uns quants llibres i pel·lícules sobre selves i llops. Bona caça, germanets!

Llibres:

La crida salvatge, Jack London, 1903.

Ullal Blanc, Jack London, 1906.

Los cuentos de la selva, Horacio Quiroga, 1918.

Capucita en Manhattan, Carmen Martín Gaité, 1990.

Pel·lícules:

L'infant salvatge, François Truffaut, 1970.

El llibre de la selva. L'aventura continua, Stephen Sommer, 1994.

Ballant amb llops, Kevin Costner, 1990.

Els últims dies de l'edèn, John McTiernan, 1992.

Bajo cero, Frank Marshall, 2006.

Entrelobos, Gerardo Olivares, 2010.

Es pot veure alguna de les pel·lícules a classe i organitzar un cinefòrum o llegir alguns fragments dels llibres recomanats i comentar-los després.